

ἀφωρισμένον, κόρω δὲ ἀπὸ τριάκοντα μέχρι τῶν πέντε καὶ
 τριάκοντα· εἰς δὲ ἀρχὰς γυναικὶ μὲν τετταράκοντα, ἀνδρὶ δὲ 5
 τριάκοντα ἔτη· πρὸς πόλεμον δὲ ἀνδρὶ μὲν εἴκοσι μέχρι τῶν
 ἐξήκοντα ἐτῶν· γυναικὶ δέ, ἦν ἂν δοκῆ χρεῖαν δεῖν χρῆσθαι
 πρὸς τὰ πολεμικά, ἐπειδὴν παῖδας γεννήσῃ, τὸ δυνατὸν καὶ
 πρέπον ἐκάσταις προστάττειν μέχρι τῶν πεντήκοντα ἐτῶν.

Z

ΑΘ. Γενομένων δὲ παίδων ἀρρένων καὶ θηλειῶν, τροφήν 788
 μὲν που καὶ παιδείαν τὸ μετὰ ταῦτα λέγειν ὀρθότατ' ἂν
 γίγνοιθ' ἡμῖν, ἦν εἶναι μὲν ἄρρητον πάντως ἀδύνατον, λεγο-
 μένη δὲ διδαχῇ τινι καὶ νοθετήσῃ μᾶλλον ἢ νόμοις εἰκυῖ'
 ἂν ἡμῖν φαίνοιτο. ἰδίᾳ γὰρ καὶ κατ' οἰκίας πολλὰ καὶ 5
 μικρὰ καὶ οὐκ ἐμφανῆ πᾶσι γιγνόμενα, ῥαδίως ὑπὸ τῆς
 ἐκάστων λύπης τε καὶ ἡδονῆς καὶ ἐπιθυμίας ἕτερα παρὰ b
 τὰς τοῦ νομοθέτου συμβουλὰς παραγενόμενα, παντοδαπὰ καὶ
 οὐχ ὅμοια ἀλλήλοις ἀπεργάζοιτ' ἂν τὰ τῶν πολιτῶν ἦθη.
 τοῦτο δὲ κακὸν ταῖς πόλεσιν· καὶ γὰρ διὰ μικρότητα αὐτῶν
 καὶ πυκνότητα ἐπιζήμια τιθέντα ποιεῖν νόμους ἀπρεπῆς ἅμα 5
 καὶ ἄσχημοι, διαφθείρει δὲ καὶ τοὺς γραφῆ τεθέντας νόμους,
 ἐν τοῖς μικροῖς καὶ πυκνοῖς ἐθισθέντων τῶν ἀνθρώπων παρα-
 νομεῖν. ὥστε ἀπορία μὲν περὶ αὐτὰ νομοθετεῖν, σιγᾶν δὲ c
 ἀδύνατον. ἃ δὲ λέγω, δηλῶσαι πειρατέον οἷον δείγματα
 ἐξενεγκόντα εἰς φῶς· νῦν γὰρ λεγομένοις ἔοικε κατὰ τι
 σκότος.

ΚΑ. Ἀληθέστατα λέγεις.

5

ΑΘ. Οὐκοῦν ὅτι μὲν σώματα καὶ ψυχὰς τὴν γε ὀρθὴν
 πάντως δεῖ τροφήν φαίνεσθαι δυναμένην ὡς κάλλιστα καὶ
 ἄριστα ἐξεργάζεσθαι, τοῦτο μὲν ὀρθῶς εἴρηταί που.

ΚΑ. Τί μήν;

a 2 ὀρθότατ' ἂν Ast: ὀρθότατα libri
 a 6 ἐμφανῆ re vera A L O: ἐκφανῆ vulg.

a 5 ἰδίᾳ O²: ἴδια A O
 c 8 ἐργάζεσθαι Stob.

d ΑΘ. Σώματα δὲ κάλλιστα, οἶομαι, τό γε ἀπλούστατον, ὡς ὀρθότατα δεῖ νέων ὄντων εὐθὺς φύεσθαι τῶν παίδων.

ΚΛ. Πάνυ μὲν οὖν.

ΑΘ. Τί δέ; τόδε οὐκ ἐννοοῦμεν, ὡς ἡ πρώτη βλάστη
5 παντὸς ζῶου πολὺν μεγίστη καὶ πλείστη φύεται, ὥστε καὶ
ἔριω πολλοῖς παρέσχηκεν μὴ γίγνεσθαι τά γ' ἀνθρώπινα
μήκη διπλάσια ἀπὸ πέντε ἐτῶν ἐν τοῖς λοιποῖς εἴκοσι ἔτεσι
αὐξανόμενα;

ΚΛ. Ἀληθῆ.

10 ΑΘ. Τί οὖν; πολλὴ αὐξή ὅταν ἐπιρρέη πόνων χωρὶς
789 πολλῶν καὶ συμμέτρων, οὐκ ἴσμεν ὅτι μυρία κακὰ ἐν τοῖς
σώμασιν ἀποτελεῖ;

ΚΛ. Πάνυ γε.

ΑΘ. Οὐκοῦν τότε δεῖται πλείστων πόνων, ὅταν ἡ πλείστη
5 τροφή προσγίγνηται τοῖς σώμασι.

ΚΛ. Τί δῆτ', ὦ ξένε; ἢ τοῖς ἄρτι γεγονόσι καὶ νεωτάτοις
πόνους πλείστους προστάξομεν;

ΑΘ. Οὐδαμῶς γε, ἀλλ' ἔτι καὶ πρότερον τοῖς ἐντὸς τῶν
αὐτῶν μητέρων τρεφομένοις.

10 ΚΛ. Πῶς λέγεις, ὦ λῶστε; ἢ τοῖς κνουμένοισι φράξεις;

b ΑΘ. Ναί. θαυμαστὸν δ' οὐδέν ἐστι ἀγνοεῖν ὑμᾶς τὴν
τῶν τηλικούτων γυμναστικῆν, ἣν βουλοίμην ἂν ὑμῖν καίπερ
ἄτοπον οἶσαν δηλώσαι.

ΚΛ. Πάνυ μὲν οὖν.

5 ΑΘ. Ἔστι τοίνυν παρ' ἡμῖν μᾶλλον τὸ τοιοῦτον κατα-
νοεῖν διὰ τὸ τὰς παιδίας αὐτόθι μειζόνως τιναὶ παίζειν ἢ
δεῖ· τρέφουσι γὰρ δὴ παρ' ἡμῖν οὐ μόνον παῖδες ἀλλὰ καὶ
πρεσβύτεροί τινες ὀρνίθων θρέμματα, ἐπὶ τὰς μάχας τὰς
πρὸς ἄλληλα. ἀσκοῦντας τὰ τοιαῦτα τῶν θηρίων πολλοῦ

c δὴ δέουσι ἡγεῖσθαι τοὺς πόνους αὐτοῖς εἶναι τοὺς πρὸς
ἄλληλα μετρίου, ἐν οἷς αὐτὰ ἀνακιοῦσι γυμνάζοντες· πρὸς

a 3 καὶ πάνυ γε Stob. a 6 δῆτα ὦ fecit A² (a s. v. et add. acc.):
δητω A b 9 ἀσκοῦντας A L O: ἀσκοῦντες scr. recc.

γὰρ τούτοις λαβόντες ὑπὸ μάλης ἕκαστος, τοὺς μὲν ἐλάτ-
 τοντας εἰς τὰς χεῖρας, μείζους δ' ὑπὸ τὴν ἀγκάλην ἐντός,
 πορεύονται περιπατοῦντες σταδίους παμπόλλους ἕνεκα τῆς 5
 εὐεξίας οὔτι τῆς τῶν αὐτῶν σωμάτων, ἀλλὰ τῆς τούτων τῶν
 θρεμμάτων, καὶ τό γε τοσοῦτον δηλοῦσι τῷ δυναμένῳ κατα-
 μαθεῖν, ὅτι τὰ σώματα πάντα ὑπὸ τῶν σεισμῶν τε καὶ κινή- d
 σεων κινούμενα ἄκοπα ὀνύναται πάντων, ὅσα τε ὑπὸ ἑαυτῶν,
 ἢ καὶ ἐν αἰώραις ἢ καὶ κατὰ θάλατταν, ἢ καὶ ἐφ' ἵππων
 ὄχουμένων καὶ ὑπ' ἄλλων ὅπως οὖν δὴ φερομένων τῶν σω-
 μάτων, κωεῖται, καὶ διὰ ταῦτα τὰς τῶν σίτων τροφὰς καὶ 5
 ποτῶν κατακρατοῦντα, ὑγίειαν καὶ κάλλος καὶ τὴν ἄλλην
 ῥώμην ἡμῖν δυνατὰ ἐστι παραδιδόναι. τί οὖν ἂν φαίμεν
 ἐχόντων οὕτω τούτων τὸ μετὰ τοῦτο ἡμᾶς δεῖν ποιεῖν; βού-
 λεσθε ἅμα γέλῳ φράζωμεν, τιθέντες νόμους τὴν μὲν κύου- e
 σαν περιπατεῖν, τὸ γενόμενον δὲ πλάττειν τε οἶον κῆρινον,
 ἕως ὑγρόν, καὶ μέχρι δυοῖν ἐτοῖν σπαργανῶν; καὶ δὴ καὶ
 τὰς τροφὰς ἀναγκάζωμεν νόμῳ ζημιοῦντες τὰ παιδιά ἢ πρὸς
 ἀγροὺς ἢ πρὸς ἱερὰ ἢ πρὸς οἰκείους αἰεὶ πη φέρειν, μέχρι περ 5
 ἂν ἰκανῶς ἴστασθαι δυνατὰ γίγνηται, καὶ τότε, διευλαβου-
 μένας ἔτι νέων οὕτων μὴ πη βία ἐπερειδομένων στρέφεται
 τὰ κῶλα, ἐπιπονεῖν φερούσας ἕως ἂν τριετὲς ἀποτελεσθῇ
 τὸ γενόμενον; εἰς δύναμιν δὲ ἰσχυρὰς αὐτὰς εἶναι χρεῶν
 καὶ μὴ μίαν; ἐπὶ δὲ τούτοις ἕκαστοις, ἂν μὴ γίγνηται, ζη- 790
 μίαν τοῖς μὴ ποιούσι γράφωμεν; ἢ πολλοῦ γε δεῖ; τὸ γὰρ
 ἄρτι ῥηθὲν γίγνοιτ' ἂν πολὺ καὶ ἄφθονον.

ΚΛ. Τὸ ποῖον;

ΑΘ. Τὸ γέλῳτα ἂν πολὺν ὀφλεῖν ἡμᾶς πρὸς τῷ μὴ 5
 ἐθέλειν ἂν πείθεσθαι γυναικειᾷ τε καὶ δούλεια ἠθῆ τροφῶν.

ΚΛ. Ἄλλὰ τίνοσ δὴ χάριω ἔφαμεν αὐτὰ δεῖν ῥηθῆναι;

d 2 κινούμενα L (ut vid.) Stob. : καὶ (sic) κινούμενα A (in marg. vitii nota) O d 4 ὄχουμένων libri cum Stob. : ὄχουμένα Ast d 5 σίτων
 Λ O : σιτίων fecit O² (i s. v.) e 1 φράζωμεν A (sed ω in ras.) O :
 φράζωμεν L et fecit O² (o s. v.) e 3 σπαργανῶν in marg. iterat a
 e 7 ἐπερειδομένων A : ἀπερειδομένων L O a 2 γε L et fec. A² O²
 (γ s. v.) : τε Λ O

ΑΘ. Τοῦδε· τὰ τῶν δεσποτῶν τε καὶ ἐλευθέρων ἐν ταῖς
 b πόλεσιν ἦθη τάχ' ἂν ἀκούσαντα εἰς σύννοιαν ἀφίκοιτ' ἂν
 τὴν ὀρθήν, ὅτι χωρὶς τῆς ἰδίας διοικήσεως ἐν ταῖς πόλεσιν
 ὀρθῆς γιγνομένης μάτην ἂν τὰ κοινὰ τις οἶοιτο ἕξειν τιὰ
 βεβαιότητα θέσεως νόμων, καὶ ταῦτα ἐννοῶν, αὐτὸς νόμοις
 5 ἂν τοῖς νῦν ῥηθείσιν χρῶτο, καὶ χρώμενος, εὔ τὴν τε οἰκίαν
 καὶ πόλιν ἅμα τὴν αὐτοῦ διοικῶν, εὐδαιμονοῖ.

Κ.Α. Καὶ μάλ' εἰκότως εἶρηκας.

ΑΘ. Τοιγαροῦν μήπω λήξωμεν τῆς τοιαύτης νομοθεσίας,
 v c πρὶν ἂν καὶ τὰ περὶ τὰς ψυχὰς τῶν πάντων νέων παίδων ἐπι-
 τηδεύματα ἀποδῶμεν κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον ὄνπερ ἤργμεθα
 τῶν περὶ τὰ σώματα μύθων λεχθέντων διαπεραίνειν.

Κ.Α. Πάνυ μὲν οὖν ὀρθῶς.

5 ΑΘ. Λάβωμεν τοίνυν τοῦτο οἶον στοιχείον ἐπ' ἀμφότερα,
 σώματός τε καὶ ψυχῆς τῶν πάντων νέων τὴν τιθήνησιν καὶ
 κίνησιν γιγνομένην ὅτι μάλιστα διὰ πάσης τε νυκτὸς καὶ
 ἡμέρας, ὡς ἔστι σύμφορος ἅπασιν μὲν, οὐχ ἥκιστα δὲ τοῖς
 ὅτι νεωτάτοισι, καὶ οἰκεῖν, εἰ δυνατὸν ἦν, οἶον ἀεὶ πλέοντας·
 d νῦν δ' ὡς ἐγγύτατα τούτου ποιεῖν δεῖ περὶ τὰ νεογενῆ παίδων
 θρέμματα. τεκμαίρεσθαι δὲ χρὴ καὶ ἀπὸ τῶνδε, ὡς ἐξ ἐμ-
 πειρίας αὐτὸ εἰλήφασιν καὶ ἐγνώκασιν ὄν χρήσιμον αἶ τε
 τροφοὶ τῶν σμικρῶν καὶ αἱ περὶ τὰ τῶν Κορυβάντων ἰάματα
 5 τελοῦσαι· ἡνῖκα γὰρ ἂν που βουλευθῶσιν κατακοιμίζειν τὰ
 δυσυπνοῦντα τῶν παιδίων αἱ μητέρες, οὐχ ἡσυχίαν αὐτοῖς
 προσφέρουσιν ἀλλὰ τοῦναντίον κίνησιν, ἐν ταῖς ἀγκάλαις
 e ἀεὶ σείουσαι, καὶ οὐ σιγὴν ἀλλὰ τινα μελωδίαν, καὶ ἀτεχνῶς
 οἶον καταυλοῦσι τῶν παιδίων, καθάπερ ἢ τῶν ἐκφρόνων
 βακχειῶν ἰάσεις, ταύτη τῇ τῆς κινήσεως ἅμα χορεία καὶ
 μούση χρώμεναι.

5 Κ.Α. Τίς οὖν αἰτία τούτων, ᾧ ξένε, μάλιστ' ἔσθ' ἡμῖν;

ΑΘ. Οὐ πάνυ χαλεπὴ γινώσκειν.

b 3 ὀρθῆς A I. O: ὀρθῶς vulg.
 (ut vid.) A: νυκτός τε O et fecit A²

c 7 τε νυκτός L: τε νυκτός τε
 e 2 ἢ] αἱ Aldina

ΚΑ. Πῶς δῆ;

ΑΘ. Δειμαίνειν ἐστίν που ταῦτ' ἀμφότερα τὰ πάθη, καὶ ἔστι δείματα δι' ἕξιν φαύλην τῆς ψυχῆς τινα. ὅταν οὖν ἔξωθέν τις προσφέρει τοῖς τοιούτοις πάθεσι σεισμόν, ἢ τῶν 791 ἔξωθεν κρατεῖ κίνησις προσφερομένη τὴν ἐντὸς φοβερὰν οὖσαν καὶμανικὴν κίνησιν, κρατήσασα δέ, γαλήνην ἡσυχίαν τε ἐν τῇ ψυχῇ φαίνεσθαι ἀπεργασαμένη τῆς περὶ τὰ τῆς καρδίας χαλεπῆς γενομένης ἐκάστων πηδήσεως, παντάπασι 5 ἀγαπητόν τι, τοὺς μὲν ὕπνου λαγχάνειν ποιεῖ, τοὺς δ' ἐργηγορότας ὀρχουμένους τε καὶ ἀλλουμένους μετὰ θεῶν, οἷς ἂν καλλιεροῦντες ἕκαστοι θύωσι, κατηγοράσατο ἀντὶμανικῶν ἡμῖν διαθέσεων ἕξεις ἔμφρονας ἔχειν. καὶ ταῦτα, ὡς διὰ b βραχέων γε οὕτως εἶπεῖν, πιθανὸν λόγον ἔχει τινά.

ΚΑ. Πάνυ μὲν οὖν.

ΑΘ. Εἰ δέ γε οὕτως τοιαύτην τινὰ δύναμιν ἔχει ταῦτα, ἐννοεῖν χρὴ τόδε παρ' αὐτοῖς, ὡς ἅπανσα ψυχὴ δείμασι 5 συνοῦσα ἐκ νέων μᾶλλον ἂν διὰ φόβων ἐθίζοιτο γίνεσθαι τοῦτο δέ που πᾶς ἂν φαίη δειλίας ἄσκησιν ἀλλ' οὐκ ἀνδρείας γίνεσθαι.

ΚΑ. Πῶς γὰρ οὔ;

ΑΘ. Τὸ δέ γε ἐναντίον ἀνδρείας ἂν φαίμεν ἐκ νέων εὐθὺς 10 ἐπιτήδειμα εἶναι, τὸ νικᾶν τὰ προσπίπτονθ' ἡμῖν δείματά τε c καὶ φόβους.

ΚΑ. Ὅρθῶς.

ΑΘ. Ἐν δὲ καὶ τοῦτο εἰς ψυχῆς μόριον ἀρετῆς, τὴν τῶν παντελῶς παιδῶν γυμναστικὴν ἐν ταῖς κινήσεσιν, μέγα ἡμῖν 5 φῶμεν συμβάλλεσθαι.

ΚΑ. Πάνυ μὲν οὖν.

ΑΘ. Καὶ μὴν τό γε μὴ δύσκολον ἐν ψυχῇ καὶ τὸ δύσ- 10 κολον οὐ σμικρὸν μόριον εὐψυχίας καὶ κακοψυχίας ἐκάτερον γιγνόμενον γίγνοιτ' ἂν.

a 4 φαίνεσθαι A L O : φαίνεται scr. recc. b 2 γε Stephanus :
 τ ε A L O b 5 αὐτοῖς C. Ritter : αὐτοῖς libri ἅπανσα] πᾶσα Stob.
 b 8 γίνεσθαι] εἶναι Stob. c 4 δὲ A (sed ἢ in ras. A²)

ΚΛ. Πῶς δ' οὐ;

d ΑΘ. Τίνα οὖν ἂν τρόπον εὐθὺς ἐμφύοιθ' ἡμῖν ὀπότερον βουληθεῖμεν τῷ νεογενεῖ, φράζειν δὴ πειρατέον ὅπως τις καὶ καθ' ὅσον εὐπορεῖ τούτων.

ΚΛ. Πῶς γὰρ οὐ;

5 ΑΘ. Λέγω δὴ τό γε παρ' ἡμῖν δόγμα, ὡς ἡ μὲν τρυφή δύσκολα καὶ ἀκράχολα καὶ σφόδρα ἀπὸ σμικρῶν κινούμενα τὰ τῶν νέων ἦθη ἀπεργάζεται, τὸ δὲ τούτων ἐναντίον, ἡ τε σφοδρὰ καὶ ἀγρία δούλωσις, ταπεινοὺς καὶ ἀνελευθέρους καὶ μισανθρώπους ποιοῦσα, ἀνεπιτηδείους συνοίκους ἀποτελεῖ.

e ΚΛ. Πῶς οὖν δὴ χρὴ τὰ μήπω φωνῆς συνιέντα, μηδὲ παιδείας τῆς ἄλλης δυνατὰ γέεσθαί πω, τρέφειν τὴν πόλιν ἅπασαν;

ΑΘ. Ὡδέ πως· φθέγγεσθαί που μετὰ βοῆς εὐθὺς πᾶν
5 εἴθωεν τὸ γενόμενον, καὶ οὐχ ἥκιστα τὸ τῶν ἀνθρώπων γένος· καὶ δὴ καὶ τῷ κλάειν πρὸς τῇ βοῇ μᾶλλον τῶν ἄλλων συνέχεται.

ΚΛ. Πάνν μὲν οὖν.

792 ΑΘ. Οὐκοῦν αἱ τροφοὶ σκοποῦσαι τίνας ἐπιθυμεῖ, τούτοις αὐτοῖς ἐν τῇ προσφορῇ τεκμαίρονται· οὐ μὲν γὰρ ἂν προσφερομένου σιγᾶ, καλῶς οἴονται προσφέρειν, οὐ δ' ἂν κλάη καὶ βοᾶ, οὐ καλῶς. τοῖς δὴ παιδίοις τὸ δῆλωμα ὦν ἐρᾶ καὶ μισεῖ κλαυμοναὶ καὶ βοαί, σημεῖα οὐδαμῶς εὐτυχῆ· ἔστιν
5 δὲ ὁ χρόνος οὗτος τριῶν οὐκ ἐλάττων ἐτῶν, μόριον οὐ σμικρὸν τοῦ βίου διαγαγεῖν χεῖρον ἢ μὴ χεῖρον.

ΚΛ. Ὅρθῶς λέγεις.

ΑΘ. Ὁ δὴ δύσκολος οὐδαμῶς τε ἴλεως ἄρ' οὐ δοκεῖ σφῶν
b θρηνώδης τε εἶναι καὶ ὀδυρμῶν ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ πλήρης μᾶλλον ἢ χρεῶν ἔστιν τὸν ἀγαθόν;

ΚΛ. Ἐμοὶ γοῦν δοκεῖ.

d 2 νεω γενει (ut vid.) A: νεογενεῖ fecit A² δὴ A² (η s.v.)
O²: δεῖ ΑΟ καὶ L O²: om. ΑΟ d 7 τούτων] τούτου Stob.
e 5 γενόμενον A: γεννώμενον O et fecit A² e 6 τῷ fecit A²:
τὸ Α a 4 κλαυμοναὶ in marg. iterat A² (κλαυθμοναὶ Stob.)

ΑΘ. Τί οὖν; εἴ τις τὰ τρί' ἔτη πειρῶτο πᾶσαν μηχανὴν
προσφέρων ὅπως τὸ τρεφόμενον ἡμῖν ὡς ὀλιγίστη προσχρή- 5
σεται ἀλγηδόνι καὶ φόβοις καὶ λύπη πάση κατὰ δύναμιν,
ἂρ' οὐκ οἴομεθα εὐθυμον μάλλον τε καὶ ἕλεων ἀπεργάζεσθαι
τηνικαῦτα τὴν ψυχὴν τοῦ τρεφομένου;

ΚΛ. Δῆλον δὴ, καὶ μάλιστά γ' ἂν, ὦ ξένε, εἴ τις πολλὰς
ἡδονὰς αὐτῷ παρασκευάζοι. c

ΑΘ. Τοῦτ' οὐκέτ' ἂν ἐγὼ Κλειρία συνακολουθήσαιμ' ἂν,
ὦ θαυμάσιε. ἔστιν γὰρ οὖν ἡμῖν ἡ τοιαύτη πράξις δια-
φθορὰ μεγίστη πασῶν· ἐν ἀρχῇ γὰρ γίγνεται ἐκάστοτε
τροφῆς. ὀρώμεν δὲ εἴ τι λέγομεν. 5

ΚΛ. Λέγε τί φῆς.

ΑΘ. Οὐ σμικροῦ πέρι νῦν εἶναι νῶν τὸν λόγον. ὄρα δὲ
καὶ σύ, συνεπίκρινέ τε ἡμᾶς, ὦ Μέγилле. ὁ μὲν γὰρ ἐμὸς δὴ
λόγος οὐθ' ἡδονὰς φησι δεῖν διώκειν τὸν ὀρθὸν βίον οὐτ' αὖ
τὸ παράπαν φεύγειν τὰς λύπας, ἀλλ' αὐτὸ ἀσπάζεσθαι τὸ d
μέσον, ὃ νυνδὴ προσεῖπον ὡς ἕλεων ὀνομάσας, ἦν δὴ διά-
θεσις καὶ θεοῦ κατὰ τινα μαντείας φήμη ἐυστόχως πάντες
προσαγορεύομεν. ταύτην τὴν ἕξω διώκειν φημί δεῖν ἡμῶν
καὶ τὸν μέλλοντα ἔσεσθαι θεῖον, μήτ' οὖν αὐτὸν προπετῆ 5
πρὸς τὰς ἡδονὰς γιγνόμενον ὅλως, ὡς οὐδ' ἐκτὸς λυπῶν
ἐσόμενον, μήτε ἄλλον, γέροντα ἢ νέον, ἔαν πάσχειν ταῦτον
τοῦθ' ἡμῖν, ἄρρενα ἢ θήλυον, ἀπάντων δὲ ἥκιστα εἰς δύναμιν
τὸν ἀρτίως νεογενῆ κυριώτατον γὰρ οὖν ἐμφύεται πᾶσι τότε e
τὸ πᾶν ἦθος διὰ ἔθος. ἔτι δ' ἔγωγ', εἰ μὴ μέλλοιμι δόξειν
παίξειν, φαίην ἂν δεῖν καὶ τὰς φερούσας ἐν γαστρὶ πασῶν
τῶν γυναικῶν μάλιστα θεραπεύειν ἐκείνων τὸν ἐνιαυτόν,
ὅπως μήτε ἡδοναῖς τισὶ πολλαῖς ἅμα καὶ μάργοις προσχρή- 5
σεται ἢ κύουσα μήτε αὖ λύπαις, τὸ δὲ ἕλεων καὶ εὐμενὲς
πρᾶον τε τιμῶσα διαζήσει τὸν τότε χρόνον.

b 4 τρί' ἔτη O (ut vid.): τριετῆ A L et γρ. O c 3 διαφθορὰ L
(ut vid.) et fecit O² (θ s. v.): διαφθορὰ A O e 5 προσχρήσεται A (ut
vid.) O Stob.: προσχρήσεται A² et (η s. v.) O² e 6 ἕλεων] λείον
Stob. εὐμενὲς L (ut vid.) Stob. et fecit O³ (ε s. v.): εὐμενῶς A O
e 7 διαζήσει] διασῆσει Stob.

793 ΚΑ. Οὐδὲν δεῖ σε, ὦ ξένη, Μέγιστον ἀνερωτᾶν πότερος ἡμῶν ὀρθότερον εἴρηκεν· ἐγὼ γὰρ αὐτός σοι συγχωρῶ τὸν λύπης τε καὶ ἡδονῆς ἀκράτου βίον φεύγειν δεῖν πάντας, μέσον δέ τινα τέμνειν αἰεί. καλῶς τοίνυν εἰρηκᾶς τε καὶ
5 ἀκήκοας ἅμα.

ΑΘ. Μάλα μὲν οὖν ὀρθῶς, ὦ Κλειυία. τόδε τοίνυν ἐπὶ τούτοις τρεῖς ὄντες διανοηθῶμεν.

ΚΑ. Τὸ ποῖον;

ΑΘ. "Ὅτι ταῦτ' ἔστιν πάντα, ὅσα νῦν διεξερχόμεθα, τὰ
10 καλούμενα ὑπὸ τῶν πολλῶν ἄγραφα νόμιμα· καὶ οὓς πατρίους
b νόμους ἐπονομάζουσιν, οὐκ ἄλλα ἐστὶν ἢ τὰ τοιαῦτα σύμ-
παντα. καὶ ἔτι γε ὁ νυνδὴ λόγος ἡμῶν ἐπιχυθείς, ὡς οὔτε
νόμους δεῖ προσαγορεύειν αὐτὰ οὔτε ἄρρητα ἔαν, εἰρηται
καλῶς· δεσμοὶ γὰρ οὗτοι πάσης εἰσὶν πολιτείας, μεταξὺ
5 πάντων ὄντες τῶν ἐν γράμμασι τεθέντων τε καὶ κειμένων
καὶ τῶν ἔτι θησομένων, ἀτεχνῶς οἷον πάτρια καὶ παντά-
πασιν ἀρχαῖα νόμιμα, ἃ καλῶς μὲν τεθέντα καὶ ἐθισθέντα
πάση σωτηρίᾳ περικαλύψαντα ἔχει τοὺς τότε γραφέντας
c νόμους, ἂν δ' ἐκτὸς τοῦ καλοῦ βαίνῃ πλημμελῶς, οἷον
τεκτόνων ἐν οἰκοδομήμασι ἐρείσματα ἐκ μέσου ὑπορρέοντα,
συμπίπτει εἰς ταῦτόν ποιεῖ τὰ σύμπαντα, κείσθαι τε ἄλλα
ὑφ' ἑτέρων, αὐτὰ τε καὶ τὰ καλῶς ὕστερον ἐποικοδομηθέντα,
5 τῶν ἀρχαίων ὑποπεσόντων. ἃ δὴ διανοουμένους ἡμᾶς, ὦ
Κλειυία, σοὶ δεῖ τὴν πόλιν καινὴν οὔσαν πάντῃ συνδεῖν,
μήτε μέγα μήτε μικρὸν παραλιπόντας εἰς δύναμιν οὔσα
d νόμους ἢ ἔθνη τις ἢ ἐπιτηδεύματα καλεῖ· πᾶσι γὰρ τοῖς
τοιούτοις πόλιν συνδεῖται, ἄνευ δὲ ἀλλήλων ἑκάτερα τούτων
οὐκ ἔστιν νόμιμα, ὥστε οὐ χρὴ θαυμάζειν ἔαν ἡμῖν πολλὰ
ἅμα καὶ μικρὰ δοκούντων εἶναι νόμιμα ἢ καὶ ἐθίσματα
5 ἐπιρρέοντα μακροτέρους ποιῆ τοὺς νόμους.

ΚΑ. Ἄλλ' ὀρθῶς σύ γε λέγεις, ἡμεῖς τε οὕτω διανοησόμεθα.

b 6 θησομένων ΛΟ : τεθησομένων Ο² d 4 δοκούντων ΛΟ :
δοκούντα fecit Ο² (a s. v.) d 6 γε re vera Λ et ut vid. ΛΟ : τε
Bekker

ΑΘ. Εἰς μὲν τοίνυν τὴν τοῦ τρί' ἔτη γεγονότος ἡλικίαν, κόρου καὶ κόρης, ταῦτα εἴ τις ἀκριβῶς ἀποτελοῖ καὶ μὴ e
 παρέργως τοῖς εἰρημέτοις χρῶτο, οὐ σμικρὰ εἰς ὠφελίαν γίγνοιτ' ἂν τοῖς νεωστὶ τρεφομένοις· τριετεί δὲ δὴ καὶ τετραετεί καὶ πενταετεί καὶ ἔτι ἐξετεῖ ἤθει ψυχῆς παιδιῶν 5
 δέον ἂν εἴη, τρυφῆς δ' ἤδη παραλυτέον κολάζοντα, μὴ ἀτί- 5
 μως, ἀλλ' ὅπερ ἐπὶ τῶν δούλων γ' ἐλέγομεν, τὸ μὴ μεθ' ὕβρεως κολάζοντας ὀργὴν ἐμποιῆσαι δεῖν τοῖς κολασθεῖσιν 794
 μηδ' ἀκολάστους ἐῶντας τρυφήν, ταῦτόν δραστέον τοῦτό γε 794
 καὶ ἐπ' ἐλευθέροισι. παιδιαὶ δ' εἰσὶν τοῖς τηλικούτοις αὐτοφνεῖς τιμας, ἃς ἐπειδὴν συνέλθωσιν αὐτοὶ σχεδὸν ἀνευρίσκουσι. συνιέναι δὲ εἰς τὰ κατὰ κώμας ἱερὰ δεῖ πάντα ἤδη τὰ τηλικαῦτα παιδιά, ἀπὸ τριετοῦς μέχρι τῶν ἐξ ἔτων, κοινῇ 5
 τὰ τῶν κωμητῶν εἰς ταῦτόν ἕκαστα· τὰς δὲ τροφούς ἔτι τῶν τηλικούτων κοσμιότητός τε καὶ ἀκολασίας ἐπιμελεῖσθαι, τῶν δὲ τροφῶν αὐτῶν καὶ τῆς ἀγέλης συμπάσης, τῶν δώδεκα γυναικῶν μίαν ἐφ' ἐκάστη τετάχθαι κοσμοῦσαν κατ' b
 ἐνιαυτὸν τῶν προειρημένων ἃς ἂν τάξωσιν οἱ νομοφύλακες. ..
 ταύτας δὲ αἰρεῖσθωσαν μὲν αἱ τῶν γάμων κύριαι τῆς ἐπιμελείας, ἐξ ἐκάστης τῆς φυλῆς μίαν, ἡλικίας αὐταῖς· ἡ δὲ καταστάσα ἀρχέτω φοιτῶσα εἰς τὸ ἱερὸν ἐκάστης ἡμέρας 5
 καὶ κολάζουσα αἰεὶ τὸν ἀδικοῦντα, δούλον μὲν καὶ δούλην καὶ ξένον καὶ ξένην αὐτὴ διὰ τιμῶν τῆς πόλεως οἰκετῶν, πολίτην δὲ ἀμφισβητοῦντα μὲν τῇ κολάσει πρὸς τοὺς ἀστυνόμους c
 ἐπὶ δίκην ἄγουσα, ἀναμφισβήτητον δὲ ὄντα καὶ τὸν πολίτην αὐτὴ κολαζέτω. μετὰ δὲ τὸν ἐξέτη καὶ τὴν ἐξέτιω διακρινέσθω μὲν ἤδη τὸ γένος ἐκατέρων—κόροι μὲν μετὰ κόρων, παρθένοι δὲ ὡσαύτως μετ' ἀλλήλων τὴν διατριβὴν ποιεί- 5
 σθωσαν—πρὸς δὲ τὰ μαθήματα τρέπεσθαι χρῶν ἐκατέρους,

d 7 τρί' ἔτη Bekker: τριετῆ A L O e 6 γ' ἐλέγομεν Stephanus: τε λέγομεν A L O e 7 ἐμποιῆσαι A (ut vid.): ἐμποιῆσειν A² O: γρ. ἐμποιεῖν O a 1 τρυφήν L et fecit O² (ἢ s. v.): τρυφᾶν A O a 5 τῶν A: om. O b 2 ἃς A L O: ὡς L² c 2 ἀναμφισβητον A sed add. acc. et τη s. v. A²

τοὺς μὲν ἄρρενας ἐφ' ἵππων διδασκάλους καὶ τόξων καὶ ἀκουτίων καὶ σφενδονήσεως, ἐὰν δέ πῃ συγχωρῶσιν, μέχρι
 d γε μαθήσεως καὶ τὰ θήλεα, καὶ δὴ τά γε μάλιστα πρὸς τὴν τῶν ὄπλων χρείαν. τὸ γὰρ δὴ νῦν καθεστὸς περὶ τὰ τοιαῦτα ἀγνοεῖται παρὰ τοῖς πᾶσιν ὀλίγου.

ΚΛ. Τὸ ποῖον;

5 ΑΘ. Ὡς ἄρα τὰ δεξιὰ καὶ τὰ ἀριστερὰ διαφέροντά ἐσθ' ἡμῶν φύσει πρὸς τὰς χρείας εἰς ἐκάστας τῶν πράξεων τὰ περὶ τὰς χεῖρας, ἐπεὶ τά γε περὶ πόδας τε καὶ τὰ κάτω τῶν μελῶν οὐδὲν διαφέροντα εἰς τοὺς πόνοους φαίνεται· τὰ δὲ
 e κατὰ χεῖρας ἀνοία τροφῶν καὶ μητέρων οἶον χωλοὶ γεγόνα-
 μεν ἕκαστοι. τῆς φύσεως γὰρ ἐκατέρων τῶν μελῶν σχεδὸν ἰσορροπούσης, αὐτοὶ διὰ τὰ ἔθῃ διάφορα αὐτὰ πεποιήκαμεν οὐκ ὀρθῶς χρώμενοι. ἐν ὅσοις μὲν γὰρ τῶν ἔργων μὴ μέγα
 5 διαφέρει, λύρα μὲν ἐν ἀριστερᾷ χρώμενον, πλήκτρῳ δὲ ἐν δεξιᾷ, πρᾶγμα οὐδέν, καὶ ὅσα τοιαῦτα· τούτοις δὲ παρα-
 δείγμασι χρώμενον καὶ εἰς ἄλλα μὴ δέον οὕτω χρῆσθαι
 795 σχεδὸν ἀνοια. ἔδειξεν δὲ ταῦτα ὁ τῶν Σκυθῶν νόμος, οὐκ ἐν ἀριστερᾷ μὲν τόξον ἀπάγων, ἐν δεξιᾷ δὲ οἰστὸν προσαγόμενος μόνον, ἀλλ' ὁμοίως ἐκατέροις ἐπ' ἀμφοτέρα χρώμενος·
 5 πάμπολλα δ' ἕτερα τοιαῦτα παραδείγματα ἐν ἡνιοχείαις τέ ἐστι καὶ ἐν ἑτέροις, ἐν οἷσιν μαθεῖν δυνατὸν ὅτι παρὰ φύσιν κατασκευάζουσιν οἱ ἀριστερὰ δεξιῶν ἀσθενέστερα κατασκευάζοντες. ταῦτα δ', ὅπερ εἴπομεν, ἐν μὲν κερατίνοις πλήκτροις
 b καὶ ἐν ὄργανοις τοιούτοις οὐδὲν μέγα· σιδηροῖς δ' εἰς τὸν πόλεμον ὅταν δέη χρῆσθαι, μέγα διαφέρει, καὶ τόξοις καὶ ἀκουτίοις καὶ ἐκάστοις τούτων, πολὺ δὲ μέγιστον, ὅταν ὄπλοις δέη πρὸς ὄπλα χρῆσθαι. διαφέρει δὲ πάμπολυ μαθῶν μὴ
 5 μαθόντος καὶ ὁ γυμνασάμενος τοῦ μὴ γεγυμνασμένου. καθάπερ γὰρ ὁ τελείως παγκράτιον ἡσκηκῶς ἢ πυγμὴν ἢ πάλην οὐκ ἀπὸ μὲν τῶν ἀριστερῶν ἀδύνατός ἐστι μάχεσθαι,

d γ χεῖρας in marg. L: χρείας ALO κάτω LO: κατὰ A
 e 3 ἔθῃ ci. Stephanus: ἤθη libri a 3 ἐκατέραις Gataker

χωλαίνει δὲ καὶ ἐφέλκεται πλημμελῶν, ὁπότεν αὐτόν τις μεταβιβάζων ἐπὶ θάτερα ἀναγκάζῃ διαπονεῖν, ταῦτόν δὴ τοῦτ', οἶμαι, καὶ ἐν ὄπλοις καὶ ἐν τοῖς ἄλλοις πᾶσι χρῆ προσδοκᾶν ὀρθόν, ὅτι τὸν διττὰ δεῖ κεκτημένον, οἷς ἀμύνοιτό τ' ἂν καὶ ἐπιτιθεῖτο ἄλλοις, μηδὲν ἀργὸν τούτων μηδὲ ἀνεπιστῆμον ἔαν εἶναι κατὰ δύναμιν· Γηρούνου δέ γε εἴ τις φύσιν ἔχων ἢ καὶ τὴν Βριάρεω φύοιτο, ταῖς ἑκατὸν χερσὶν ἑκατὸν δεῖ βέλη ρίπτειν δυνατὸν εἶναι. τούτων δὴ πάντων τὴν ἐπιμέλειαν ἀρχούσαις τε καὶ ἄρχουσι δεῖ γίνεσθαι, ταῖς μὲν ἐν παιδίαῖς τε καὶ τροφαῖς ἐπισκόποις γιγνομέναις, τοῖς δὲ περὶ μαθήματα, ὅπως ἀρτίποδές τε καὶ ἀρτίχειρες πάντες τε καὶ πᾶσαι γιγνόμενοι, μηδὲν τοῖς ἔθεσι ἀποβλάπτωσι τὰς φύσεις εἰς τὸ δυνατόν.

Τὰ δὲ μαθήματά που διττά, ὡς γ' εἶπεῖν, χρῆσασθαι συμβαίνοι ἄν, τὰ μὲν ὅσα περὶ τὸ σῶμα γυμναστικῆς, τὰ δ' εὐψυχίας χάριν μουσικῆς. τὰ δὲ γυμναστικῆς αὖ δύο, τὸ μὲν ὄρχησις, τὸ δὲ πάλη. τῆς ὄρχήσεως δὲ ἄλλη μὲν Μούσης λέξι μμουμένων, τό τε μεγαλοπρεπὲς φυλάττοντας ἅμα καὶ ἐλεύθερον, ἄλλη δέ, εὐεξίας ἐλαφρότητός τε ἕνεκα καὶ κάλλους, τῶν τοῦ σώματος αὐτοῦ μελῶν καὶ μερῶν τὸ προσῆκον καμπῆς τε καὶ ἐκτάσεως, καὶ ἀποδιδομένης ἑκάστοις αὐτοῖς αὐτῶν εὐρύθμου κινήσεως, διασπειρομένης ἅμα καὶ συνακολουθούσης εἰς πᾶσαν τὴν ὄρχησιν ἰκανῶς. καὶ δὴ τά γε κατὰ πάλην ἂ μὲν Ἄνταῖος ἢ Κερκύων ἐν τέχναις ἑαυτῶν συνεστήσαντο φιλονικίας ἀχρήστου χάριν, ἢ πυγμῆς Ἐπειὸς ἢ Ἄμυκος, οὐδὲν χρήσιμα ἐπὶ πολέμου κοινωνίαν ὄντα, οὐκ ἄξια λόγῳ κοσμεῖν· τὰ δὲ ἀπ' ὀρθῆς πάλης, ἀπ' αὐχένων καὶ χειρῶν καὶ πλευρῶν ἐξειλίσεως, μετὰ φιλονικίας τε καὶ καταστάσεως διαπονούμενα μετ' εὐσχήμονος

e3 δεῖ LO: δὴ A sed ἢ ex emend. e4 ἐπιτιθεῖτο AO: ἐπιτιθοῖτο A²O² (οἱ s. v.) e2 φυλαττόντων in marg. cod. Voss. e5 καὶ om. Aldina ἀποδιδομένης] ἀποδιδούσα Hermann (secl. καὶ) a6 κατατάσεως ci. Stallbaum μετ' secl. Stallbaum (sed legit Clemens)

ῥώμης τε καὶ ὑγείας ἔνεκα, ταῦτ' εἰς πάντα ὄντα χρήσιμα
 οὐ παρετέον, ἀλλὰ προστακτέον μαθηταῖς τε ἅμα καὶ τοῖς
 b διδάξουσιν, ὅταν ἐνταῦθ' ὤμεν τῶν νόμων, τοῖς μὲν πάντα
 τὰ τοιαῦτα εὐμενῶς δωρεῖσθαι, τοῖς δὲ παραλαμβάνειν ἐν
 χάρισιν. οὐδ' ὅσα ἐν τοῖς χοροῖς ἔστιν αὐ μίμηματα προσή-
 5 κοντα μιμῆσθαι παρετέον, κατὰ μὲν τὸν τόπον τόνδε Κου-
 ῆ δὲ αὐ πού παρ' ἡμῖν κόρη καὶ δέσποινα, εὐφρανθείσα τῇ
 τῆς χορείας παιδιᾷ, κεναῖς χερσὶν οὐκ ᾤθη δεῖν ἀθύρειν,
 c πανοπλία δὲ παντελεῖ κοσμηθείσα, οὕτω τὴν ὄρχησιν δια-
 περαίνειν· ἃ δὴ πάντως μιμῆσθαι πρέπον ἂν εἴη κόρους τε
 ἅμα καὶ κόρας, τὴν τῆς θεοῦ χάριν τιμῶντας, πολέμου τ' ἐν
 χρεία καὶ ἑορτῶν ἔνεκα. τοῖς δὲ που παισὶν εὐθύς τε καὶ
 5 ὅσον ἂν χρόνον μήπω εἰς πόλεμον ἴωσιν, πᾶσι θεοῖς προσ-
 ὄδους τε καὶ πομπὰς ποιουμένους μεθ' ὄπλων τε καὶ ἵππων
 ἀεὶ κοσμεῖσθαι δέον ἂν εἴη, θάπτους τε καὶ βραδυτέρας ἐν
 ὄρχήσεσι καὶ ἐν πορείᾳ τὰς ἱκετείας ποιουμένους πρὸς θεοὺς
 d τε καὶ θεῶν παῖδας. καὶ ἀγῶνας δὴ καὶ προαγῶνας, εἴ-
 τιμων, οὐκ ἄλλων ἢ τούτων ἔνεκα προαγωνιστέον· οὗτοι γὰρ
 καὶ ἐν εἰρήνῃ καὶ κατὰ πόλεμον χρήσιμοι εἰς τε πολιτείαν καὶ
 ἰδίου οἴκου, οἳ δὲ ἄλλοι πόνοι τε καὶ παιδιαὶ καὶ σπουδαῖ
 5 κατὰ σώματα οὐκ ἐλευθέρων, ὧ Μέγιλλέ τε καὶ Κλειυία.

Ἄν εἶπον γυμναστικὴν ἐν τοῖς πρώτοις λόγοις ὅτι δέοι
 διεξελεῖν, σχεδὸν δὴ διελήλυθα τὰ νῦν, καὶ ἔσθ' αὐτῇ
 παντελής· εἰ δὲ τινα ταύτης ὑμεῖς ἔχετε βελτίω, θέντες
 e εἰς κοινὸν λέγετε.

ΚΑ. Οὐ ῥάδιον, ὧ ξένε, παρέντας ταῦτα ἄλλα ἔχειν
 βελτίω τούτων περὶ γυμναστικῆς ἅμα καὶ ἀγωνίας εἰπεῖν.

ΑΘ. Τὸ τοῖνυν τούτοις ἐξῆς περὶ τὰ τῶν Μουσῶν τε καὶ
 5 Ἀπόλλωνος δῶρα, τότε μὲν, ὡς ἅπαντα εἰρηκότες, φόμεθα
 καταλείπειν μόνα τὰ περὶ γυμναστικῆς· νῦν δ' ἔστιν δῆλα

b 7 παιδεία Eus. κεναῖς χερσὶν post δεῖν Eus.
 καταλιπεῖν O τὰ L (ut vid.) : τε A O

ἢ τ' ἐστὶν καὶ ὅτι πρῶτα πᾶσι ρητέα. λέγωμεν τοῖνυν ἐξῆς αὐτά.

ΚΛ. Πάνυ μὲν οὖν λεκτέον.

ΑΘ. Ἀκούσατε δέ μου, προακηκούτες μὲν καὶ ἐν τοῖς 797
πρόσθεν· ὅμως δὲ τό γε σφύδρα ἄτοπον καὶ ἄηθες διευ-
λαβεῖσθαι δεῖ λέγοντα καὶ ἀκούοντα, καὶ δὴ καὶ νῦν. ἐρῶ
μὲν γὰρ ἐγὼ λόγον οὐκ ἄφοβον εἰπεῖν, ὅμως δέ πη θαρρήσας
οὐκ ἀποστήσομαι.

ΚΛ. Τίνα δὴ τοῦτον, ὦ ξένε, λέγεις;

ΑΘ. Φημὶ κατὰ πάσας πόλεις τὸ τῶν παιδιῶν γένος
ἠγνοῆσθαι σύμπασιν ὅτι κυριώτατόν ἐστι περὶ θέσεως νό-
μων, ἧ μονίμους εἶναι τοὺς τεθέντας ἢ μῆ. ταχθὲν μὲν
γὰρ αὐτὸ καὶ μετασχὸν τοῦ τὰ αὐτὰ κατὰ τὰ αὐτὰ καὶ b
ὡσαύτως ἀεὶ τοὺς αὐτοὺς παίζειν τε καὶ εὐθυμεῖσθαι τοῖς
αὐτοῖς παιγνίοις, ἐὰ καὶ τὰ σπουδῆ κείμενα νόμιμα μένειν
ἡσυχῆ, κινούμενα δὲ τὰ αὐτὰ καὶ καινοτομούμενα, μετα-
βολαῖς τε ἄλλαις ἀεὶ χρώμενα, καὶ μηδέποτε ταῦτα φίλα 5
προσαγορευόντων τῶν νέων, μήτ' ἐν σχήμασιν τοῖς τῶν αὐ-
τῶν σωμάτων μήτε ἐν τοῖς ἄλλοις σκεύεσιν ὁμολογουμένως
αὐτοῖς ἀεὶ κείσθαι τό τ' εὔσχημον καὶ ἄσχημον, ἀλλὰ τόν
τι νέον ἀεὶ καινοτομοῦντα καὶ εἰσφέροντα τῶν εἰωθότων c
ἕτερον κατὰ τε σχήματα καὶ χρώματα καὶ πάντα ὅσα τοιαῦτα,
τούτον τιμᾶσθαι διαφερόντως, τούτου πόλει λώβην οὐκ εἶναι
μείζω φαῖμεν ἢν ὀρθότατα λέγοντες· λαυθάνειν γὰρ τῶν
νέων τὰ ἦθη μεθιστάντα καὶ ποιεῖν τὸ μὲν ἀρχαῖον παρ' 5
αὐτοῖς ἄτιμον, τὸ δὲ νέον ἔντιμον. τούτου δὲ πάλιν αὖ
λέγω τοῦ τε ῥήματος καὶ τοῦ δόγματος οὐκ εἶναι ζημίαν
μείζω πάσαις πόλεσιν· ἀκούσατε δὲ ὅσον φημὶ αὐτ' εἶναι
κακόν.

ΚΛ. Ἡ τὸ ψέγεσθαι τὴν ἀρχαιότητα λέγεις ἐν ταῖς d
πόλεσιν;

a 2 πρόσθεν Α Ο : ἐμπροσθεν L b 1 τὰ post κατὰ Ο² : om. Α Ο
b 5 ταῦτα Α c 8 αὐτ'] αὐ τ' Α

ΑΘ. Πάνυ μὲν οὖν.

ΚΛ. Οὐ φαύλους τοίνυν ἡμᾶς ἂν ἀκροατὰς πρὸς αὐτὸν
5 τὸν λόγον ἔχοις ἂν τοῦτου, ἀλλ' ὡς δυνατὸν εὖμενεστάτους.

ΑΘ. Εἰκὸς γοῦν.

ΚΛ. Λέγε μόνον.

ΑΘ. Ἴτε δὴ, μειζόνως αὐτὸν ἀκούσωμέν τε ἡμῶν αὐτῶν
καὶ πρὸς ἀλλήλους οὕτως εἴπωμεν. μεταβολὴν γὰρ δὴ
10 πάντων πλὴν κακῶν πολὺ σφαλερώτατον εὐρήσομεν ἐν ὥραις
πάσαις, ἐν πνεύμασιν, ἐν διαίταις σωματῶν, ἐν τρόποις
e ψυχῶν, ἐν ὡς ἔπος εἰπεῖν ρὺ τοῖς μὲν, τοῖς δ' οὐ, πλήν,
ὅτιπερ εἶπον νυνδὴ, κακοῖς· ὥστε, εἴ τις ἀποβλέψει πρὸς
σώματα, ὡς πᾶσι μὲν σιτίοις, πᾶσι δ' αὖ ποτοῖς καὶ πόνοις
συνήθη γιγνόμενα, καὶ τὸ πρῶτον ταραχθέντα ὑπ' αὐτῶν,
5 ἔπειτ' ἐξ αὐτῶν τούτων ὑπὸ χρόνου σάρκας φύσαντα οἰκείας
798 τούτοις, φίλα τε καὶ συνήθη καὶ γνώριμα γενόμενα ἀπάσῃ
ταύτῃ τῇ διαίτῃ πρὸς ἡδονὴν καὶ ὑγίειαν ἄριστα διάγει, καὶ
ἂν ποτ' ἄρα ἀναγκασθῇ μεταβάλλειν αὐθις ἡντινοῦν τῶν
εὐδοκίμων διαιτῶν, τό γε κατ' ἀρχὰς συνταραχθεῖς ὑπὸ
5 νόσων μόγις ποτὲ κατέστη, τὴν συνήθειαν τῇ τροφῇ πάλιν
ἀπολαβών, ταῦτόν δὴ δεῖ νομίζειν τοῦτο γίγνεσθαι καὶ περι-
τὰς τῶν ἀνθρώπων διανοίας τε ἄμα καὶ τὰς τῶν ψυχῶν v
φύσεις. οἷς γὰρ ἂν ἐντραφῶσιν νόμοις καὶ κατὰ τινα θείαν
b εὐτυχίαν ἀκίνητοι γένωνται μακρῶν καὶ πολλῶν χρόνων, ὡς
μηδένα ἔχειν μνειάν μηδὲ ἀκοιὴν τοῦ ποτε ἄλλως αὐτὰ σχεῖν
ἢ καθάπερ νῦν ἔχει, σέβεται καὶ φοβεῖται πᾶσα ἡ ψυχὴ v
τό τι κινεῖν τῶν τότε καθεστῶτων. /μηχανὴν δὴ δεῖ τὸν
5 νομοθέτην ἐννοεῖν ἀμόθεν γέ ποθεν ὄντινα τρόπον τοῦτ'
ἔσται τῇ πόλει. τῇδ' οὖν ἔγωγε εὐρίσκω. τὰς παιδίας
πάντες διανοοῦνται κινουμένας τῶν νέων, ὅπερ ἔμπροσθεν
c σπουδὴν καὶ βλάβην συμβαίνειν, ὥστε οὐκ ἀποτρέπουσιν

d 11 πνεύμασι καὶ διαίταις Stob.

ci. Bekker

marg. A²

e 3 δ' αἶ] δὲ Stob.

a 1 πάσῃ Stob.

e 2 ὅτιπερ] ὅπερ Stob.: οἷσπερ

e 4 ταραχθέντα] ταχθέντα in

a 4 τό γε Α: τότε L O Stob.

ἀλλὰ συνέπονται ὑπέικοντες, καὶ οὐ λογίζονται τόδε, ὅτι
 τούτους ἀνάγκη τοὺς παῖδας τοὺς ἐν ταῖς παιδιαῖς νεωτερί-
 ζοντας ἐτέρους ἀνδρας τῶν ἔμπροσθεν γενέσθαι παῖδων,
 γενομένους δὲ ἄλλους, ἄλλον βίον ζητεῖν, ζητήσαντας δέ, 5
 ἐτέρων ἐπιτηδευμάτων καὶ νόμων ἐπιθυμήσαι, καὶ μετὰ τοῦτο
 ὡς ἤξοιτος τοῦ νυνδὴ λεγομένου μεγίστου κακοῦ πόλεσιν
 οὐδεὶς αὐτῶν φοβεῖται. τὰ μὲν οὖν ἄλλα ἐλάττω μετα- d
 βαλλόμενα κακὰ διεξεργάζοιτ' ἄν, ὅσα περὶ σχήματα πάσχει
 τὸ τοιοῦτον· ὅσα δὲ περὶ τὰ τῶν ἡθῶν ἐπαίνουν τε καὶ ψόγου
 πέρι πυκνὰ μεταπίπτει, πάντων, οἴομαι, μέγιστά τε καὶ
 πλείστης εὐλαβείας δεόμενα ἂν εἴη. 5

ΚΛ. Πῶς γὰρ οὐ;

ΑΘ. Τί οὖν; τοῖς ἔμπροσθεν λόγοις πιστεύομεν, οἷς
 ἐλέγομεν ὡς τὰ περὶ τοὺς ῥυθμοὺς καὶ πᾶσαν μουσικὴν
 ἐστὶν τρόπων μιμήματα βελτιόνων καὶ χειρόνων ἀνθρώπων;
 ἢ πῶς; e

ΚΛ. Οὐδαμῶς ἄλλως πως τό γε παρ' ἡμῖν δόγμα ἔχον
 ἂν εἴη.

ΑΘ. Οὐκοῦν, φαμέν, ἅπασαν μηχανητέον μηχανὴν ὅπως
 ἂν ἡμῖν οἱ παῖδες μήτε ἐπιθυμῶσιν ἄλλων μιμημάτων 5
 ἄπτεσθαι κατὰ ὀρχήσεις ἢ κατὰ μελωδίας, μήτε τις αὐτοὺς
 πείσῃ προσάγων παντοίας ἡδονάς;

ΚΛ. Ὅρθότατα λέγεις.

ΑΘ. Ἐχει τις οὖν ἡμῶν ἐπὶ τὰ τοιαῦτα βελτίω τινα 799
 τέχνην τῆς τῶν Αἰγυπτίων;

ΚΛ. Ποίας δὴ λέγεις;

ΑΘ. Τοῦ καθιερώσαι πᾶσαν μὲν ὀρχησιν, πάντα δὲ
 μέλη, τάξαντας πρῶτον μὲν τὰς ἑορτάς, συλλογισαμένους εἰς 5
 τὸν ἐνιαυτὸν ἄστινας ἐν οἷς χρόνοις καὶ οἰστισιν ἐκάστοις
 τῶν θεῶν καὶ παισὶ τούτων καὶ δαίμοσι γίγνεσθαι χρεῶν,
 μετὰ δὲ τοῦτο, ἐπὶ τοῖς τῶν θεῶν θύμασιν ἐκάστοις ἦν ᾧδὴν
 δεῖ ἐφυμνεῖσθαι, καὶ χορείαις ποίαισιν γεραίρειν τὴν τότε

b θυσίαν, τάξαι μὲν πρῶτόν τινας, ἃ δ' ἂν ταχθῆ, Μοίραις
καὶ τοῖς ἄλλοις πᾶσι θεοῖς θύσαντας κοινῇ πάντας τοὺς
πολίτας, σπένδοντας καθιεροῦν ἐκάστας τὰς ῥῆδὰς ἐκάστοις
τῶν θεῶν καὶ τῶν ἄλλων· ἂν δὲ παρ' αὐτὰ τίς τῶ θεῶν
5 ἄλλους ὕμνους ἢ χορείας προσάγῃ, τοὺς ἱερέας τε καὶ τὰς
ἱερείας μετὰ νομοφυλάκων ἐξείργοντας ὁσίως ἐξείργειν καὶ
κατὰ νόμον, τὸν δὲ ἐξειργόμενον, ἂν μὴ ἐκὼν ἐξείργηται,
δίκας ἀσεβείας διὰ βίου παντὸς τῷ ἐθελήσαντι παρέχειν.

ΚΛ. Ὅρθως.

c ΑΘ. Πρὸς τοῦτῳ δὴ νῦν γενόμενοι τῷ λόγῳ, πάθωμεν
τὸ πρέπον ἡμῖν αὐτοῖς.

ΚΛ. Τοῦ πέρι λέγεις;

ΑΘ. Πᾶς που νέος, μὴ ὅτι πρεσβύτης, ἰδὼν ἂν ἢ καὶ
5 ἀκούσας ὅτιοῦν τῶν ἐκτόπων καὶ μηδαμῇ πως συνήθων, οὐκ
ἂν ποτέ που τὸ ἀπορηθὲν περὶ αὐτῶν συγχωρήσειεν ἐπι-
δραμῶν οὕτως εὐθύς, στὰς δ' ἂν, καθάπερ ἐν τριόδῳ γενό-
μενος καὶ μὴ σφόδρα κατειδὼς ὁδόν, εἴτε μόνος εἴτε μετ'
d ἄλλων τύχοι πορευόμενος, ἀνέροιτ' ἂν αὐτὸν καὶ τοὺς ἄλλους
τὸ ἀπορούμενον, καὶ οὐκ ἂν πρότερον ὀρμήσειεν, πρὶν πη
βεβαιώσασαι τὴν σκέψιν τῆς πορείας ὅπῃ ποτέ φέρει. καὶ
δὴ καὶ τὸ παρὸν ἡμῖν ὡσαύτως ποιητέον· ἀτόπου γὰρ τὰ
5 νῦν ἐμπεπτωκότος λόγου περὶ νόμων, ἀνάγκη που σκέψιν
πᾶσαν ποιήσασθαι, καὶ μὴ ῥαδίως οὕτως περὶ τοσοῦτων
τηλικούτους ὄντας φάναι δισχυριζομένους ἐν τῷ παραχρήματι
τι σαφὲς ἂν εἰπεῖν ἔχειν.

ΚΛ. Ἀληθέστατα λέγεις.

e ΑΘ. Οὐκοῦν τούτῳ μὲν χρόνον δώσομεν, βεβαιώσομεν
δὲ τότε αὐτό, ὅπότεν σκεψώμεθα ἱκανῶς· ἵνα δὲ μὴ τὴν
ἐπομένην τάξιν τοῖς νόμοις τοῖς νῦν ἡμῖν παροῦσι διαπερά-
νασθαι κωλυθῶμεν μάτην, ἴωμεν πρὸς τὸ τέλος αὐτῶν.
5 τάχα γὰρ ἴσως, εἰ θεὸς ἐθέλοι, κἂν ἢ διέξοδος αὕτη ὅλη

b 1 τινὰς ci. Stephanus: τίνας A δ' A² O²: om. A O b 4 τῳ]
τῷ A O: τῶν al. c 5 πῶς] πῶ Bekker

σχοῦσα τέλος ἰκανῶς ἂν μηνύσειε καὶ τὸ νῦν διαπορούμενον.

ΚΛ. Ἄριστ', ὦ ξένε, λέγεις, καὶ ποιῶμεν οὕτως ὡς εἴρηκας.

ΑΘ. Δεδόχθω μὲν δὴ, φαμέν, τὸ ἄτοπον τοῦτο, νόμους 10
τὰς ψδὰς ἡμῖν γεγυέναι, καὶ καθάπερ οἱ παλαιοὶ τότε περὶ
κιθαρῳδίαν οὕτω πως, ὡς ἔοικεν, ἠνόμασαν—ὥστε τάχ'
ἂν οὐδ' ἐκεῖνοι παντάπασί γ' ἂν ἀφεστῶτες εἶεν τοῦ νῦν 800
λεγομένου, καθ' ὕπνου δὲ οἷόν ποῦ τις ἦ καὶ ὕπαρ ἐγρη-
γορῶς ἠνεύρωξεν μαντευόμενος αὐτό—τὸ δ' οὖν δόγμα περὶ
αὐτοῦ τοῦτ' ἔστω· παρὰ τὰ δημόσια μέλη τε καὶ ἱερὰ καὶ
τὴν τῶν νέων σύμπασαν χορείαν μηδεὶς μᾶλλον ἢ παρ' 5
ὄντινοῦν ἄλλον τῶν νόμων φθεγγέσθω μηδ' ἐν ὀρχήσει
κινείσθω. καὶ ὁ μὲν τοιοῦτος ἀζήμιος ἀπαλλαττέσθω, τὸν
δὲ μὴ πειθόμενον, καθάπερ ἐρρήθη νυνδὴ, νομοφύλακές τε
καὶ ἱέρειαι καὶ ἱερῆς κολαζόντων. κείσθω δὲ νῦν ἡμῖν b
ταῦτα τῷ λόγῳ;

ΚΛ. Κείσθω.

ΑΘ. Τίνα δὴ τρόπον αὐτὰ νομοθετῶν τις μὴ παντάπασιν
καταγέλαστος γίγνεται ἄν; ἴδωμεν δὴ τὸ τοιόνδ' ἔτι περὶ 5
αὐτά. ἀσφαλέστατον καθάπερ ἐκμαγεῖ' ἄττ' αὐτοῖσι πρῶτον
πλάσασθαι τῷ λόγῳ, λέγω δὲ ἐν μὲν τῶν ἐκμαγεῖων εἶναι
τοιόνδε τι· θυσίας γενομένης καὶ ἱερῶν καθέντων κατὰ
νόμον, εἴ τῷ τις, φαμέν, ἰδίᾳ παραστὰς τοῖς βωμοῖς τε καὶ
ἱεροῖς, υἱὸς ἢ καὶ ἀδελφός, βλασφημοῖ πᾶσαν βλασφημίαν, c
ἄρ' οὐκ, ἂν φαῖμεν, ἀθυμίαν καὶ κακὴν ὅταν καὶ μαντείαν
πατρὶ καὶ τοῖς ἄλλοις ἂν οἰκείοις φθέγγοιτο ἐντιθείς;

ΚΛ. Τί μήν;

ΑΘ. Ἐν τοίνυν τοῖς παρ' ἡμῖν τόποις τοῦτ' ἐστὶν ταῖς 5
πόλεσι γιγνόμενον ὡς ἔπος εἰπεῖν σχεδὸν ὀλίγου πάσαις·
δημοσίᾳ γάρ τινα θυσίαν ὅταν ἀρχὴ τις θύσῃ, μετὰ ταῦτα
χορὸς οὐχ εἰς ἀλλὰ πλῆθος χορῶν ἵκει, καὶ στάντες οὐ

a 3 οὖν in ras. A² : ου (ut vid. A)

b 6 γρ. ἀσφαλέστατα O

δ πόρρω τῶν βωμῶν ἀλλὰ παρ' αὐτοὺς ἐνίοτε, πᾶσαν βλα-
 σφημίαν τῶν ἱερῶν καταχέουσιν, ῥήμασί τε καὶ ῥυθμοῖς καὶ
 γοωδεστάταις ἁρμονίαις συντείνοντες τὰς τῶν ἀκρωμένων
 ψυχὰς, καὶ ὅς ἂν δακρῦσαι μάλιστα τὴν θύσασαν παρα-
 5 χρήμα ποιήσῃ πόλιν, οὗτος τὰ νικητήρια φέρει. τοῦτον δὲ
 τὸν νόμον ἄρ' οὐκ ἀποψηφίζομεθα; καὶ εἴ ποτ' ἄρα δεῖ
 τοιούτων οἴκτων γίγνεσθαι τοὺς πολίτας ἐπηκόους, ὅποταν
 ἡμέραι μὴ καθαραὶ τινες ἀλλὰ ἀποφράδες ᾧσιν, τόθ' ἤκειν
 e δέον ἂν εἷη μᾶλλον χοροὺς τινὰς ἕξωθεν μεμισθωμένους
 ᾠδοῦς, οἷον οἱ περὶ τοὺς τελευτήσαντας μισθούμενοι Καρικῆ
 τινι μούσῃ προπέμπουσι τοὺς τελευτήσαντας; τοιοῦτόν που
 πρέπον ἂν εἷη καὶ περὶ τὰς τοιαύτας ᾠδὰς γιγνόμενον, καὶ
 5 δὴ καὶ στολή γέ που ταῖς ἐπικηδεῖαις ᾠδαῖς οὐ στέφανοι
 πρέποιεν ἂν οὐδ' ἐπίχρσοι κόσμοι, πᾶν δὲ τοῦναντίον, ἵν'
 ὅτι τάχιστα περὶ αὐτῶν λέγων ἀπαλλάττωμαι. τὸ δὲ το-
 σοῦτον ἡμᾶς αὐτοὺς ἐπαυρωτῶ πάλιν, τῶν ἐκμαγείων ταῖς
 ᾠδαῖς εἰ πρῶτον ἐν τοῦθ' ἡμῖν ἀρέσκον κείσθω.

10 ΚΛ. Τὸ ποῖον;

ΑΘ. Εὐφημία, καὶ δὴ καὶ τὸ τῆς ᾠδῆς γένος εὐφημον
 801 ἡμῖν πάντῃ πάντως ὑπαρχέτω; ἢ μὴδὲν ἐπαυρωτῶ, τιθῶ
 δὲ τοῦτο οὕτως;

ΚΛ. Παντάπασι μὲν οὖν τίθει· νικᾷ γὰρ πάσαισι ταῖς
 ψήφοις οὗτος ὁ νόμος.

5 ΑΘ. Τίς δὲ μετ' εὐφημίαν δεύτερος ἂν εἷη νόμος μου-
 σικῆς; ἄρ' οὐκ εὐχὰς εἶναι τοῖς θεοῖς οἷς θύομεν ἐκάστοτε;

ΚΛ. Πῶς γὰρ οὐ;

ΑΘ. Τρίτος δ' οἶμαι νόμος, ὅτι γνόντας δεῖ τοὺς ποιητὰς
 ὡς εὐχαὶ παρὰ θεῶν αἰτήσεις εἰσὶν, δεῖ δὲ τὸν νοῦν αὐτοῦς
 b σφόδρα προσέχειν μὴ ποτε λάθωσιν κακὸν ὡς ἀγαθὸν αἰτού-
 μενοι· γελοῖον γὰρ δὴ τὸ πάθος οἶμαι τοῦτ' ἂν γίγνοιτο,
 εὐχῆς τοιαύτης γενομένης.

ΚΛ. Τί μῆν;

5 ΑΘ. Οὐκοῦν ἡμεῖς ἔμπροσθεν σμικρὸν τῷ λόγῳ ἐπέι-

σθημεν ὡς οὔτε ἀργυροῦν δεῖ πλοῦτον οὔτε χρυσοῦν ἐν πόλει ἰδρυμένον ἐνοικεῖν;

ΚΛ. Πάνυ μὲν οὖν.

ΑΘ. Τίνος οὖν ποτε παράδειγμα εἰρήσθαι φῶμεν τοῦτον τὸν λόγον; ἄρ' οὐ τοῦδε, ὅτι τὸ τῶν ποιητῶν γένος οὐ πάν 10
 ἱκανόν ἐστι γινώσκειν σφόδρα τά τε ἀγαθὰ καὶ μή; ποιή- C
 σας οὖν δήπου τις ποιητῆς ῥήμασιν ἢ καὶ κατὰ μέλος τοῦτο ἡμαρτημένον, εὐχὰς οὐκ ὀρθάς, ἡμῖν τοὺς πολίτας περὶ τῶν
 μεγίστων εὐχεσθαι τὰναντία ποιήσει· καίτοι τούτου, καθάπερ
 ἐλέγομεν, οὐ πολλὰ ἁμαρτήματα ἀνευρήσομεν μείζω. θῶμεν 5
 δὴ καὶ τοῦτον τῶν περὶ μουσάν νόμων καὶ τύπων ἓνα;

ΚΛ. Τίνα; σαφέστερον εἰπέ ἡμῖν.

ΑΘ. Τὸν ποιητὴν παρὰ τὰ τῆς πόλεως νόμιμα καὶ δίκαια ἢ καλὰ ἢ ἀγαθὰ μηδὲν ποιεῖν ἄλλο, τὰ δὲ ποιηθέντα μὴ d
 ἐξείναι τῶν ἰδιωτῶν μηδενὶ πρότερον δεικνύναι, πρὶν ἂν
 αὐτοῖς τοῖς περὶ ταῦτα ἀποδεδειγμένοις κριταῖς καὶ τοῖς
 νομοφύλαξι δειχθῇ καὶ ἀρέσῃ· σχεδὸν δὲ ἀποδεδειγμένοι
 εἰσὶν ἡμῖν οὓς εἰλόμεθα νομοθέτας περὶ τὰ μουσικὰ καὶ τὸν 5
 τῆς παιδείας ἐπιμελητῆν. τί οὖν; ὁ πολλάκις ἐρωτῶ, κείσθω
 νόμος ἡμῖν καὶ τύπος ἐκμαγεῖόν τε τρίτον τοῦτο; ἢ πῶς δοκεῖ;

ΚΛ. Κείσθω· τί μὴν;

ΑΘ. Μετά γε μὴν ταῦτα ὕμνοι θεῶν καὶ ἐγκώμια κεκοι- e
 νωνημένα εὐχαῖς ἄδοιτ' ἂν ὀρθότατα, καὶ μετὰ θεοὺς ὡσαύτως
 περὶ δαίμονάς τε καὶ ἥρωας μετ' ἐγκωμίων εὐχαὶ γίνουιτ'
 ἂν τούτοις πᾶσιw πρέπουσαι.

ΚΛ. Πῶς γὰρ οὐ;

ΑΘ. Μετά γε μὴν ταῦτ' ἤδη νόμος ἄνευ φθόνων εὐθὺς
 γίνουιτ' ἂν ὅδε· τῶν πολιτῶν ὅποσοι τέλος ἔχουσι τοῦ
 βίου, κατὰ σώματα ἢ κατὰ ψυχὰς ἔργα ἐξειργασμένοι καλὰ
 καὶ ἐπίπονα καὶ τοῖς νόμοις εὐπειθεῖς γεγονότες, ἐγκωμίων
 αὐτοὺς τυγχάνειν πρέπου ἂν εἶη. 10

ΚΛ. Πῶς δ' οὐ;

802 ΑΘ. Τούς γε μὴν ἐνὶ ζῶντας ἐγκωμίοις τε καὶ ὕμνοις
 τιμᾶν οὐκ ἀσφαλές, πρὶν ἂν ἅπαντά τις τὸν βίον διαδραμῶν
 τέλος ἐπιστήσῃται καλόν· ταῦτα δὲ πάντα ἡμῖν ἔστω κοινὰ
 ἀνδράσιν τε καὶ γυναιξίν ἀγαθοῖς καὶ ἀγαθαῖς διαφανῶς
 5 γενομένοις. τὰς δὲ ψδᾶς τε καὶ ὀρχήσεις οὕτωςι χρή
 καθίστασθαι. πολλὰ ἔστιν παλαιῶν παλαιὰ περὶ μουσικὴν
 καὶ καλὰ ποιήματα, καὶ δὴ καὶ τοῖς σώμασιν ὀρχήσεις
 ὡσαύτως, ὧν οὐδεὶς φθόνος ἐκλέξασθαι τῇ καθισταμένη
 b πολιτείᾳ τὸ πρέπον καὶ ἀρμόττον· δοκιμαστὰς δὲ τούτων
 ἐλομένους τὴν ἐκλογὴν ποιείσθαι μὴ νεωτέρους πεντήκοντα
 ἐτῶν, καὶ ὅτι μὲν ἂν ἱκανὸν εἶναι δόξῃ τῶν παλαιῶν ποιη-
 μάτων, ἐγκρίνειν, ὅτι δ' ἂν ἐνδεῆς ἦ τὸ παράπαν ἀνεπιτή-
 5 δειον, τὸ μὲν ἀποβάλλεσθαι παντάπασι, τὸ δ' ἐπανερόμενον
 ἐπιρρυθμίξειν, ποιητικὸν ἅμα καὶ μουσικὸν ἀνδρας παρα-
 λαβόντας, χρωμένους αὐτῶν ταῖς δυνάμεσιν τῆς ποιήσεως,
 c ταῖς δὲ ἡδοναῖς καὶ ἐπιθυμίαις μὴ ἐπιτρέποντας ἀλλ' ἢ τισιν
 ὀλίγοις, ἐξηγουμένους δὲ τὰ τοῦ νομοθέτου βουλήματα, ὅτι
 μάλιστα ὀρχησίῳ τε καὶ ψδῆν καὶ πᾶσαν χορείαν συστή-
 σασθαι κατὰ τὸν αὐτῶν νοῦν. πᾶσα δ' ἄτακτος γε τάξι
 5 λαβοῦσα περὶ μούσαν διατριβὴ καὶ μὴ παρατιθεμένης τῆς
 γλυκείας μούσης ἀμείνων μυρίῳ· τὸ δ' ἡδὺ κοινὸν πάσαις.
 ἐν ἧ γὰρ ἂν ἐκ παίδων τις μέχρι τῆς ἐστηκυίας τε καὶ
 ἔμφρονος ἡλικίας διαβίῳ, σῶφρονι μὲν μούσῃ καὶ τεταγμένῃ,
 d ἀκούων δὲ τῆς ἐναντίας, μισεῖ καὶ ἀνελεύθερον αὐτὴν προσ-
 αγορεύει, τραφεῖς δ' ἐν τῇ κοινῇ καὶ γλυκεία, ψυχρὰν καὶ
 ἀηδῆ τὴν αὐτῇ ἐναντίαν εἶναί φησιν· ὥστε, ὅπερ ἐρρήθη
 ἑνυδῆ, τό γε τῆς ἡδονῆς ἢ ἀηδίας περὶ ἑκατέρας οὐδὲν πε-
 5 πλεονέκτηκεν, ἐκ περιττοῦ δὲ ἢ μὲν βελτίους, ἢ δὲ χείρους
 τοὺς ἐν αὐτῇ τραφέντας ἐκάστοτε παρέχεται.

b 5 ἐπανερόμενον] ἐπανερομένους Stephanus: ἐπανορθούμενον Ast :
 ἐπαναιρόμενον Hermann c 1 τισιν ὀλίγοις] ἐν τισιν ὀλίγοις ci.
 Stallbaum: τισιν ὀλίγοις Hermann c 4 πᾶσα δ' ἄτακτος L et in
 marg. A³ et in textu fecit a: πασατατακτος (ut vid.) A: πᾶσα δ'
 ἀτάκτως L² O d 1 δὲ secl. Hermann

Κλ. Καλῶς εἶρηκας.

ΑΘ. Ἐτι δὲ θηλείαις τε πρεπούσας ῥδὰς ἄρρεσί τε
 χωρίσαι που δέον ἂν εἴη τύψω τιῶν διορισάμενον, καὶ ἄρ- e
 μονίαισι δὴ καὶ ῥυθμοῖς προσαρμόττειν ἀναγκαῖον· δευὸν
 γὰρ ὄλη γε ἄρμονία ἀπάδειν ἢ ῥυθμῶ ἄρρυθμεῖν, μηδὲν προσή-
 κοντα τούτων ἐκάστοις ἀποδιδόντα τοῖς μέλεσι. ἀναγκαῖον
 δὴ καὶ τούτων τὰ σχήματά γε νομοθετεῖν. ἔστιν δὲ ἀμφο- 5
 τέροις μὲν ἀμφοτέρα ἀνάγκη κατεχόμενα ἀποδιδόναι, τὰ δὲ
 τῶν θηλειῶν αὐτῷ τῷ τῆς φύσεως ἐκατέρου διαφέρουσι, τούτῳ
 δεῖ καὶ διασαφεῖν. τὸ δὴ μεγαλοπρεπὲς οὖν καὶ τὸ πρὸς
 τὴν ἀνδρείαν ῥέπον ἄρρευωπὸν φατέον εἶναι, τὸ δὲ πρὸς τὸ
 κόσμιον καὶ σῶφρον μᾶλλον ἀποκλῖνον θηλυγενέστερον ὡς 10
 ὃν παραδοτέον ἐν τε τῷ νόμῳ καὶ λόγῳ. τάξις μὲν δὴ
 τις αὕτη· τούτων δὲ αὐτῶν διδασκαλία καὶ παράδοσις 803
 λεγέσθω τὸ μετὰ τοῦτο, τίνα τρόπον χρῆ καὶ οἴστισι καὶ
 πότε πράττειν ἕκαστα αὐτῶν. οἷον δὴ τις ναυπηγὸς τὴν τῆς
 ναυπηγίας ἀρχὴν καταβαλλόμενος τὰ τροπιδεῖα ὑπογράφεται
 τῶν πλοίων σχήματα, ταῦτ' οὖν δὴ μοι κἀγὼ φαίνομαι ἐμαυτῷ 5
 δρᾶν, τὰ τῶν βίων πειρώμενος σχήματα διαστήσασθαι κατὰ
 τρούπους τοὺς τῶν ψυχῶν, ὅντως αὐτῶν τὰ τροπιδεῖα κατα-
 βάλλεσθαι, ποία μηχανῆ καὶ τίσις ποτὲ τρούποις συνόντες b
 τὸν βίον ἄριστα διὰ τοῦ πλοῦ τούτου τῆς ζωῆς διακομι-
 σθησόμεθα, τοῦτο σκοπεῖν ὀρθῶς. ἔστι δὴ τοῖνυν τὰ τῶν
 ἀνθρώπων πράγματα μεγάλης μὲν σπουδῆς οὐκ ἄξια, ἀνα-
 γκαῖον γε μὴν σπουδάσειν· τοῦτο δὲ οὐκ εὐτυχές. ἐπειδὴ 5
 δὲ ἐνταῦθα ἔσμεν, εἴ πως διὰ προσήκοντός τινος αὐτὸ πράτ-
 τοιμεν, ἴσως ἂν ἡμῖν σύμμετρον ἂν εἴη. λέγω δὲ δὴ τί ποτε;
 ἴσως μεντὰν τίς μοι τοῦτ' αὐτὸ ὑπολαβῶν ὀρθῶς ὑπολάβοι.

Κλ. Πάνυ μὲν οὖν.

e 3 ἀπάδειν O² (à s. v.): ἐπάδειν A O ἀρρυθμεῖν A (corr. A²)
 e 4 τούτων ἐκάστοις A: ἐκάστοις τούτων L: τούτων ἐκάστοις τούτων O
 e 6 ἀνάγκη re vera A: ἀνάγκη vulg. τὰ A: τὸ γρ. O et fecit A²
 (o s. v.) et in marg. A³ e 7 θηλειῶν O² et in marg. A³ in textu
 a (θη s. v.): λειῶν A O e 8 γρ. δεῖν O a 5 τῶν A²: τῶ A

ΑΘ. Φημί χρήναι τὸ μὲν σπουδαῖον σπουδάζειν, τὸ δὲ μὴ σπουδαῖον μὴ, φύσει δὲ εἶναι θεὸν μὲν πάσης μακαρίου σπουδῆς ἄξιον, ἄνθρωπον δέ, ὅπερ εἶπομεν ἔμπροσθεν, θεοῦ
 5 τι παίγνιον εἶναι μεμηχανημένον, καὶ ὄντως τοῦτο αὐτοῦ τὸ βέλτιστον γεγυῖναι· τούτῳ δὲ δεῖν τῷ τρόπῳ συνεπόμενον καὶ παίζοντα ὅτι καλλίστας παιδιὰς πάντ' ἄνδρα καὶ γυναῖκα οὕτω διαβιῶναι, τούναντίον ἢ νῦν διανοηθέντας.

d ΚΑ. Πῶς;

ΑΘ. Νῦν μὲν που τὰς σπουδὰς οἴονται δεῖν ἕνεκα τῶν παιδιῶν γίγνεσθαι· τὰ γὰρ περὶ τὸν πόλεμον ἡγοῦνται σπουδαῖα ὄντα τῆς εἰρήνης ἕνεκα δεῖν εἶ τίθεσθαι. τὸ δ'
 5 ἦν ἐν πολέμῳ μὲν ἄρα οὐτ' οὖν παιδιὰ πεφυκυῖα οὐτ' αὖ παιδεία ποτὲ ἡμῖν ἀξιόλογος, οὐτε οὔσα οὐτ' ἐσομένη, ὃ δὴ φάμεν ἡμῖν γε εἶναι σπουδαιότατον· δεῖ δὲ τὸν κατ' εἰρήνην βίον ἕκαστον πλείστον τε καὶ ἄριστον διεξελθεῖν. τίς οὖν
 e ὀρθότης; παίζοντά ἐστιν διαβιωτέον τινὰς δὲ παιδιὰς, θύοντα καὶ ἄδοντα καὶ ὀρχούμενοι, ὥστε τοὺς μὲν θεοὺς ἵλεως αὐτῷ παρασκευάζειν δυνατὸν εἶναι, τοὺς δ' ἐχθροὺς ἀμύνεσθαι καὶ νικᾶν μαχόμενον· ὅποια δὲ ἄδων ἂν τις καὶ ὀρχούμενος ἀμφό-
 5 τερα ταῦτα πράττοι, τὸ μὲν τῶν τύπων εἴρηται καὶ καθάπερ ὁδοὶ τέτμηται καθ' ἃς ἰτέον, προσδοκῶντα καὶ τὸν ποιητὴν εἶ λέγειν τὸ—

804 Τηλέμαχ', ἄλλα μὲν αὐτὸς ἐνὶ φρεσὶ σῆσι νοήσεις,
 ἄλλα δὲ καὶ δαίμων ὑποθήσεται· οὐ γὰρ οἶω
 οὐ σε θεῶν ἀέκητι γενέσθαι τε τραφέμεν τε.

ταῦτὸν δὲ καὶ τοὺς ἡμετέρους τροφίμους δεῖ διανοουμένους τὰ
 5 μὲν εἰρημέια ἀποχρώντως νομίζειν εἰρῆσθαι, τὰ δὲ καὶ τὸν δαίμονά τε καὶ θεὸν αὐτοῖσι ὑποθήσεσθαι θυσιῶν τε πέρι
 b καὶ χορειῶν, οἰστισί τε καὶ ὅποτε ἕκαστα ἕκαστοις προσπαί-
 ζοντές τε καὶ ἰλεούμενοι κατὰ τὸν τρόπον τῆς φύσεως δια-

d 6 § Hermann : τὸ libri a 3 εκητι Α : ἂ add. A² a 4 ταῦτὸν
 O : τοῦτον A et γρ. O

βιώσονται, θαύματα ὄντες τὸ πολὺ, σμικρὰ δὲ ἀληθείας ἄττα μετέχοντες.

ME. Παντάπασι τὸ τῶν ἀνθρώπων γένος ἡμῶν, ὦ ξέεε, 5
διαφανλίζεις.

AΘ. Μὴ θαυμάσης, ὦ Μέγилле, ἀλλὰ σύγγνωθί μοι· πρὸς γὰρ τὸν θεὸν ἀπιδῶν καὶ παθῶν εἶπον ὅπερ εἶρηκα νῦν. ἔστω δ' οὖν τὸ γένος ἡμῶν μὴ φαῦλον, εἴ σοι φίλοι, σπουδῆς δέ τιμος ἄξιον. c

Τὸ δ' ἐξῆς τούτοις, οἰκοδομαίαι μὲν εἰρηνται γυμνασίων ἅμα καὶ διδασκαλείων κοινῶν τριχῆ κατὰ μέσην τὴν πόλιν, ἐξῶθεν δὲ ἵππων αὖ τριχῆ περὶ τὸ ἄστν γυμνάσιά τε καὶ εὐρυχώρια, τοξικῆς τε καὶ τῶν ἄλλων ἀκροβολισμῶν ἔνεκα 5
διακεκοσμημένα, μαθήσεώς τε ἅμα καὶ μελέτης τῶν νέων· εἰ δ' ἄρα μὴ τότε ἱκανῶς ἐρρήθησαν, νῦν εἰρήσθω τῷ λόγῳ μετὰ νόμων. ἐν δὲ τούτοις πᾶσιν διδασκάλους ἐκάστων πεπεισμένους μισθοῖς οἰκοῦντας ξένους διδάσκειν τε πάντα ὅσα d
πρὸς τὸν πόλεμόν ἐστιν μαθήματα τοὺς φοιτῶντας ὅσα τε πρὸς μουσικὴν, οὐχ ὃν μὲν ἂν ὁ πατήρ βούληται, φοιτῶντα, ὃν δ' ἂν μή, ἐῶντα τὰς παιδείας, ἀλλὰ τὸ λεγόμενον πάντ' ἄνδρα καὶ παῖδα κατὰ τὸ δυνατόν, ὡς τῆς πόλεως μᾶλλον ἢ 5
τῶν γεννητόρων ὄντας, παιδευτέον ἐξ ἀνάγκης. τὰ αὐτὰ δὲ δὴ καὶ περὶ θηλειῶν ὁ μὲν ἐμὸς νόμος ἂν εἴποι πάντα ὅσαπερ καὶ περὶ τῶν ἀρρένων, ἴσα καὶ τὰς θηλείας ἀσκεῖν δεῖν· καὶ e
οὐδὲν φοβηθεῖς εἶποιμ' ἂν τούτον τὸν λόγον οὔτε ἵππικῆς οὔτε γυμναστικῆς, ὡς ἀνδράσι μὲν πρέπον ἂν εἴη, γυναιξὶ δὲ οὐκ ἂν πρέπον. ἀκούων μὲν γὰρ δὴ μύθους παλαιούς πέπεισμαι, τὰ δὲ νῦν ὡς ἔπος εἰπεῖν οἶδα ὅτι μυριάδες 5
ἀναρίθμητοι γυναικῶν εἰσι τῶν περὶ τὸν Πόντον, ἕς Σαυρομάτιδας καλοῦσιν, αἷς οὐχ ἵππων μόνον ἀλλὰ καὶ τόξων καὶ 805
τῶν ἄλλων ὄπλων κοινωμία καὶ τοῖς ἀνδράσιν ἴση προσεταγμένη ἴσως ἀσκεῖται. λογισμὸν δὲ πρὸς τούτοις περὶ τούτων

c 8 διδασκάλους] δεῖ διδασκάλους Eus.
Eus. : οὐκ ὄντας in marg. et in textu fecit A²

d 1 οἰκοῦντας A O

τοιούνδε τιὰ ἔχω· φημί, εἴπερ ταῦτα οὕτω συμβαίνειν ἐστίν
 5 δυνατά, πάντων ἀνοητότατα τὰ νῦν ἐν τοῖς παρ' ἡμῖν τόποις
 γίνεσθαι τὸ μὴ πάση ῥώμῃ πάντας ὁμοθυμαδὸν ἐπιτηδεύειν
 ἄνδρας γυναιξὶν ταῦτά. σχεδὸν γὰρ ὀλίγου πάσα ἡμίσεια
 πόλις ἀντὶ διπλασίας οὕτως ἐστίν τε καὶ γίγνεται ἐκ τῶν
 b αὐτῶν τελῶν καὶ πόνων· καίτοι θαυμαστὸν ἂν ἀμάρτημα
 νομοθέτῃ τοῦτ' αὐτὸ γίγνοιτο.

ΚΛ. Ἔοικέν γε ἔστι μέντοι πάμπολλα ἡμῖν, ᾧ ξένε,
 παρὰ τὰς εἰωθυίας πολιτείας τῶν νῦν λεγομένων. ἀλλὰ γὰρ
 5 εἰπὼν τὸν μὲν λόγον ἔασαι διεξελθεῖν, εὖ διελθούτος δέ, οὕτω
 τὸ δοκοῦν αἰρεῖσθαι δεῖν, μάλα εἰπές τε ἐμμελῶς, πεποίηκάς
 τέ με τὰ νῦν αὐτὸν ἐμαυτῷ ἐπιπλήττειν ὅτι ταῦτα εἶρηκα·
 c λέγε οὖν τὸ μετὰ ταῦτα ὅτι σοι κεχαρισμένον ἐστίν.

ΑΘ. Τόδε ἔμοιγε, ᾧ Κλεινία, ὃ καὶ πρόσθεν εἶπον, ὡς,
 εἰ μὲν ταῦτα ἦν μὴ ἱκανῶς ἔργοις ἐληλεγμένα ὅτι δυνατά
 ἐστὶ γίνεσθαι, τάχα ἦν ἂν τι καὶ ἀντειπεῖν τῷ λόγῳ, νῦν
 5 δὲ ἄλλο τί που ζητητέον ἐκείνῳ τῷ τοῦτον τὸν νόμον μηδαμῇ
 δεχομένῳ, τὸ δ' ἡμέτερον διακέλευμα ἐν τούτοις οὐκ ἀποσβή-
 σεται τὸ μὴ οὐ λέγειν ὡς δεῖ παιδείας τε καὶ τῶν ἄλλων ὅτι
 d μάλιστα κοινωνεῖν τὸ θῆλυ γένος ἡμῖν τῷ τῶν ἀρρένων γένει.
 καὶ γὰρ οὖν οὕτωςί πως δεῖ περὶ αὐτῶν διανοηθῆναι. φέρε,
 μὴ μετεχουσῶν ἀνδράσι γυναικῶν κοινῇ τῆς ζωῆς πάσης,
 μῶν οὐκ ἀνάγκη γενέσθαι γέ τινα τάξιν ἑτέραν αὐταῖς;

5 ΚΛ. Ἀνάγκη μὲν οὖν.

ΑΘ. Τίνα οὖν ἔμπροσθεν τῶν νῦν ἀποδεδειγμένων θεῖμαι
 ἂν τῆς κοινωνίας ταύτης ἦν νῦν αὐταῖς ἡμεῖς προστάττομεν;
 πότερον ἦν Θράκες ταῖς γυναιξὶν χρώνται καὶ πολλὰ ἕτερα
 e γένη, γεωργεῖν τε καὶ βουκολεῖν καὶ ποιμαίνειν καὶ διακονεῖν
 μηδὲν διαφερόντως τῶν δούλων; ἢ καθάπερ ἡμεῖς ἄπαιτές

a 5 ἀνοητότατα scr. rec. : ἀνόητα A L O b 5 εἰπὼν] εἶπον
 vulg. (ἀλλὰ γὰρ . . . b 6 δεῖν Atheniensi tribuens) διεξελθεῖν
 Λ O' : διελθεῖν L O b 7 τέ με re vera A c 6 διακέλευμα
 A : διακέλευσμα fecit A² (σ s. v.) d 4 αὐταῖς Λ L O : αὐτοῖς
 γρ. O et s. v. L d 7 τῆς] τις A : corr. A²

τε οἱ περὶ τὸν τόπον ἐκείνον; νῦν γὰρ δὴ τό γε παρ' ἡμῖν
 ᾧδὲ ἔστω περὶ τούτων γιγνόμενον· εἰς τινα μίαν οἴκησιν
 συμφορήσαντες, τὸ λεγόμενον, πάντα χρήματα, παρέδομεν 5
 ταῖς γυναιξὶν διαταμιεύειν τε καὶ κερκίδων ἄρχειν καὶ πάσης
 ταλασίας. ἢ τὸ τούτων δὴ διὰ μέσου φῶμεν, ᾧ Μέγιλλε,
 τὸ Λακωνικόν; κόρας μὲν γυμνασίων μετόχους οὔσας ἅμα 806
 καὶ μουσικῆς ζῆν δεῖν, γυναῖκας δὲ ἀργούς μὲν ταλασίας,
 ἀσκητικὸν δὲ τινα βίον καὶ οὐδαμῶς φαῦλον οὐδ' εὐτελῆ
 διαπλέκειν, θεραπείας δὲ καὶ ταμιείας αὖ καὶ παιδοτροφίας
 εἰς τι μέσον ἀφικνεῖσθαι, τῶν δ' εἰς τὸν πόλεμον μὴ κοινω- 5
 νούσας, ὥστε οὐδ' εἴ τις ποτε διαμάχεσθαι περὶ πόλεως τε
 καὶ παίδων ἀναγκαία τύχη γίγνοιτο, οὔτ' ἂν τόξωι, ὡς τινες
 Ἄμαζόνες, οὔτ' ἄλλης κοιωνῆσαί ποτε βολῆς μετὰ τέχνης b
 δυνάμεναι, οὐδὲ ἀσπίδα καὶ δόρυ λαβοῦσαι μιμήσασθαι
 τὴν θεόν, ὡς πορθουμένης αὐταῖς τῆς πατρίδος γενναίως
 ἀντιστάσας, φόβον γε, εἰ μῆδὲν μείζον, πολεμίοισι δύνασθαι
 παρασχεῖν ἐν τάξει τινὶ κατοφθείσας; Σαυρομάτιδας δὲ οἶδ' 5
 ἂν τὸ παράπαν τολμήσειαν μιμήσασθαι τοῦτον τὸν τρόπον
 διαβιοῦσαι, παρὰ γυναῖκας δὲ αὐτὰς ἄνδρες ἂν αἰ ἐκείνων
 γυναῖκες φανείειν. ταῦτ' οὖν ὑμῶν τοὺς νομοθέτας ὁ μὲν c
 βουλόμενος ἐπαινεῖν ἐπαινεῖτω, τὸ δ' ἐμὸν οὐκ ἄλλως ἂν
 λεχθείη· τέλεον γὰρ καὶ οὐ διήμισυν δεῖν τὸν νομοθέτην
 εἶναι, τὸ θῆλυ μὲν ἀφιέντα τρυφᾶν καὶ ἀναλίσκειν διαίταις
 ἀτάκτως χρώμενον, τοῦ δὲ ἄρρειος ἐπιμεληθέντα, τελέως 5
 σχεδὸν εὐδαίμονος ἡμισυ βίου καταλείπειν ἀντὶ διπλασίου
 τῆ πόλει.

ME. Τί δράσομεν, ᾧ Κλεινία; τὸν ξένου ἐάσομεν τὴν
 Σπάρτην ἡμῖν οὕτω καταδραμεῖν;

ΚΛ. Ναί· δεδομένης γὰρ αὐτῷ παρρησίας ἐατέον, ἕως ἂν d
 διεξέλθωμεν πάντη ἰκανῶς τοὺς νόμους.

a 3 δέ τινα] δὴ τινα Ast b 4 γε O² (γ s. v.): δὲ A O μεῖζον]
 μεῖ A: corr. A² (add. acc. et ζον s. v.) c 3 οὐ διήμισυν Schneider:
 οὐ δι' ἡμισυν L O: ουδι| ἡμισυν A: οὐδ' ἰ ἡμισυν A²: οὐχὶ ἡμισυν Stall-
 baum c 5 ἀτάκτως A I. O: ἀτάκτοις L² O²

ΜΕ. Ὅρθως λέγεις.

ΑΘ. Οὐκοῦν τὰ μετὰ ταῦτα ἤδη σχεδὸν ἕμὸν πειρᾶσθαι
5 φράζειν;

ΚΛ. Πῶς γὰρ οὐ;

ΑΘ. Τίς δὴ τρόπος ἀνθρώποις γίγνεται ἂν τοῦ βίου,
οἷσι τὰ μὲν ἀναγκαῖα εἶη κατεσκευασμένα μέτρια, τὰ δὲ
τῶν τεχνῶν ἄλλοις παραδεδομένα, γεωργίαι δὲ ἐκδεδομένοι
e δούλοις ἀπαρχὴν τῶν ἐκ τῆς γῆς ἀποτελοῦσιν ἱκανὴν ἀνθρώ-
ποις ζῶσι κοσμίως, συσσίτια δὲ κατεσκευασμένα εἶη χωρὶς
μὲν τὰ τῶν ἀνδρῶν, ἐγγὺς δ' ἐχόμενα τὰ τῶν αὐτοῖς οἰκείων,
παίδων τε ἅμα θηλειῶν καὶ τῶν μητέρων αὐταῖς, ἄρχουσι
5 δὲ καὶ ἀρχούσαις εἶη προστεταγμένα λύειν ταῦτα ἐκάστοις
τὰ συσσίτια πάντα, καθ' ἐκάστην ἡμέραν θεασαμένους καὶ
ιδόντας τὴν διαγωγὴν τὴν τῶν συσσίτων, μετὰ δὲ ταῦτα
807 σπείσαντας τὸν τε ἄρχοντα καὶ τοὺς ἄλλους οἷς ἂν τυγχάνη
θεοῖς ἢ τότε νύξ τε καὶ ἡμέρα καθιερωμένη, κατὰ ταῦτα
οὕτως οἰκαδε πορεύεσθαι; τοῖς δὲ ταύτη κεκοσμημένοις ἄρα
οὐδὲν λειπόμενόν ἐστιν ἀναγκαῖόν τε ἔργον καὶ παντάπασι
5 προσήκον, ἀλλ' ἐν τρόπῳ βοσκήματος ἕκαστον παινόμενον
αὐτῶν δεῖ ζῆν; οὐκοῦν τό γε δίκαιόν φαμεν οὐδὲ καλόν, οὐδ'
οἷόν τε τὸν ζῶντα οὕτως ἀτυχήσαι τοῦ προσήκοντος, προσήκει
b δὲ ἀργῶ καὶ ῥαθύμως καταπεπιασμένῳ ζῶν σχεδὸν ὑπ' ἄλλου
διαρπασθῆναι ζῶν τῶν σφόδρα τετραυχωμένων μετὰ ἀνδρείας
τε ἅμα καὶ τῶν πόνων. ταῦτα οὖν δι' ἀκριβείας μὲν
ἱκανῆς, ὡς καὶ νῦν, εἰ ζητοῦμεν ἄν, ἴσως οὐκ ἂν ποτε γέ-
5 νοιτο, μέχρι περ ἂν γυναικῆς τε καὶ παῖδες οἰκήσεις τε ἴδια
καὶ ἰδίως ἅπαντ' ἢ τὰ τοιαῦτα ἐκάστοις ἡμῶν κατεσκευα-
σμένα· τὰ δὲ μετ' ἐκείν' αὖ δεύτερα τὰ νῦν λεγόμενα εἰ

e5 δὲ ΑΟ: τε Ο² (τ s. v.) e7 ξυσσίτων Schulthess: ξυσ-
σιτίων libri ταῦτα σπείσαντας ΑΟ: ταύτας πείσαντας L (πεισόντας
γρ. Ο) a3 πορεύεσθαι (ut vid.) pr. A a7 προσήκος Α:
corr. Α² (add. acc. et ντο s. v.) b1 καταπεπιασμένῳ L: κατα-
πεπιασμένῳ ΑΟ b2 τετραυχωμένων cod. Riccardianus: τετρυφω-
μένων ΑΛΟ: τετρυμένων Α²Ο² et in marg. Α³ b6 ἅπαντ' ἢ
Stephanus: ἀπάντη ΑΛΟ b7 τὰ δὲ] τατα δὲ Α: ταῦτα δὲ fecit Α²

γίγνοιτο ἡμῖν, γίγνοιτο ἂν καὶ μάλα μετρίως. ἔργον δὲ δὴ c
 τοῖς οὕτω ζῶσιν φαμεν οὐ τὸ σμικρότατον οὐδὲ τὸ φανλό-
 τατον λείπεσθαι, μέγιστον δὲ πάντων εἶναι προστεταγμένον
 ὑπὸ δικαίου νόμου· τοῦ γὰρ πᾶσαν τῶν ἄλλων πάντων
 ἔργων βίου ἀσχολίαν παρασκευάζοντος, τοῦ Πυθιάδος τε καὶ 5
 Ὀλυμπιάδος νίκης ὀρεγομένου, διπλασίας τε καὶ ἔτι πολλῶ
 πλέονος ἀσχολίας ἐστὶν γέμων ὁ περὶ τὴν τοῦ σώματος
 πάντως καὶ ψυχῆς εἰς ἀρετῆς ἐπιμέλειαν βίος εἰρημένος
 ὀρθότατα. πάρεργον γὰρ οὐδὲν δεῖ τῶν ἄλλων ἔργων δια- d
 κώλυμα γίγνεσθαι τῶν τῷ σώματι προσηκόντων εἰς ἀπόδοσιν
 πόνων καὶ τροφῆς, οὐδ' αὖ ψυχῆς μαθημάτων τε καὶ ἐθῶν,
 πᾶσα δὲ νύξ τε καὶ ἡμέρα σχεδὸν οὐκ ἔστιν ἰκανὴ τοῦτ'
 αὐτὸ πράττουσι τὸ τέλεόν τε καὶ ἰκανὸν αὐτῶν ἐκλαμβάνειν· 5
 οὕτω δὴ τούτων πεφυκότων, τάξιν δεῖ γίγνεσθαι πᾶσι τοῖς
 ἐλευθέροις τῆς διατριβῆς περὶ τὸν χρόνον ἅπαντα, σχεδὸν
 ἀρξάμενον ἐξ ἕω μέχρι τῆς ἐτέρας αἰεὶ συνεχῶς ἕω τε καὶ e
 ἡλίου ἀνατολῆς. πολλὰ μὲν οὖν καὶ πυκνὰ καὶ σμικρὰ λέγων
 ἂν τις νομοθέτης ἀσχίμων φαίνοιτο περὶ τῶν κατ' οἰκίαν
 διοικήσεων, τά τε ἄλλα καὶ ὅσα νύκτωρ ἀπνύας πέρι πρέπει
 τοῖς μέλλουσιν διὰ τέλους φυλάξειν πᾶσαν πόλιν ἀκριβῶς. 5
 τὸ γὰρ ὄλην διατελεῖν ἠγνιωῦν νύκτα εὐδοντα καὶ ὄντινοῦν
 τῶν πολιτῶν, καὶ μὴ φανερόν εἶναι πᾶσι τοῖς οἰκέταις ἐγειρό-
 μενόν τε καὶ ἐξανιστάμενον αἰεὶ πρῶτον, τοῦτο αἰσχρὸν δεῖ 808
 δεδόχθαι πᾶσι καὶ οὐκ ἐλευθέρου, εἴτ' οὖν νόμον εἴτ' ἐπιτή-
 δευμα τὸ τοιοῦτον καλεῖν ἐστὶν χρεῶν· καὶ δὴ καὶ δέσποιναν
 ἐν οἰκίᾳ ὑπὸ θεραπαιίδων ἐγείρεσθαί τινων καὶ μὴ πρώτην
 αὐτὴν ἐγείρειν τὰς ἄλλας, αἰσχρὸν λέγειν χρῆ πρὸς αὐτοὺς 5
 δουλόν τε καὶ δούλην καὶ παῖδα, καὶ εἴ πως ἦν οἶόν τε, ὄλην
 καὶ πᾶσαν τὴν οἰκίαν. ἐγειρομένους δὲ νύκτωρ δεῖ πάντας
 πράττειν τῶν τε πολιτικῶν μέρη πολλὰ καὶ τῶν οικονομικῶν, b
 ἄρχοντας μὲν κατὰ πόλιν, δεσποίνας δὲ καὶ δεσπότας ἐν

c 5 βίου secl. Stallbaum
 scribendum ἀρετῆς] ἀρετὴν Ast
 a 7 πάντας] πάντως Stob.

c 8 εἰς secl. ci. Stallbaum aut ὦν
 a 5 αὐτοὺς L : αὐτοὺς A O

ιδίαις οἰκίαις. ὕπνος γὰρ δὴ πολὺς οὔτε τοῖς σώμασιν οὔτε
 ταῖς ψυχαῖς ἡμῶν οὐδ' αὖ ταῖς πράξεσιν ταῖς περὶ ταῦτα
 5 πάντα ἀρμόττων ἐστὶν κατὰ φύσιν. καθεύδων γὰρ οὐδεὶς
 οὐδενὸς ἄξιος, οὐδὲν μᾶλλον τοῦ μὴ ζῶντος· ἀλλ' ὅστις τοῦ
 ζῆν ἡμῶν καὶ τοῦ φρονεῖν μάλιστα ἐστὶ κηδεμών, ἐγρήγορε
 c χρόνον ὡς πλείστον, τὸ πρὸς ὑγίειαν αὐτοῦ μόνου φυλάττων
 χρήσιμον, ἔστιν δὲ οὐ πολὺ, καλῶς εἰς ἔθος ἰόν. ἐγρηγορότε
 δὲ ἄρχοντες ἐν πόλεσιν νύκτωρ φοβεροὶ μὲν κακοῖς, πολε-
 μίοις τε ἅμα καὶ πολίταις, ἀγαστοὶ δὲ καὶ τίμιοι τοῖς δικαίοις
 5 τε καὶ σῶφροσιν, ὠφέλιμοι δὲ αὐτοῖς τε καὶ συμπάσῃ τῇ
 πόλει.

Νῦξ μὲν δὴ διαγομένη τοιαύτη τις πρὸς πᾶσι τοῖς εἰρη-
 μένοις ἀνδρείαν ἂν τινα προσπαρέχοιτο ταῖς ψυχαῖς ἐκάστων
 d τῶν ἐν ταῖς πόλεσιν· ἡμέρας δὲ ὄρθρου τε ἐπανιόντων παῖδας
 μὲν πρὸς διδασκάλους που τρέπεσθαι χρεῶν, ἄνευ ποιμένιος
 δὲ οὔτε πρόβατα οὔτ' ἄλλο οὐδέν πω βιωτέον, οὐδὲ δὴ παῖδας
 ἄνευ τινῶν παιδαγωγῶν οὐδὲ δούλους ἄνευ δεσποτῶν. ὁ δὲ
 5 παῖς πάντων θηρίων ἐστὶ δυσμεταχειριστότατον· ὅσῳ γὰρ
 μάλιστα ἔχει πηγῆν τοῦ φρονεῖν μήπω κατηρτυμένην, ἐπί-
 βουλον καὶ δριμύ καὶ ὑβριστότατον θηρίων γίγνεται. διὸ δὴ
 e πολλοῖς αὐτὸ οἶον χαλινοῖς τισιν δεῖ δεσμεύειν, πρῶτον μὲν,
 τροφῶν καὶ μητέρων ὅταν ἀπαλλάττηται, παιδαγωγοῖς παιδίας
 καὶ νηπιότητος χάριν, ἔτι δ' αὖ τοῖς διδάσκουσιν καὶ ὀτιοῦν καὶ
 μαθήμασιν ὡς ἐλευθέρων· ὡς δ' αὖ δούλοι, πᾶς ὁ προστυγ-
 5 χάνων τῶν ἐλευθέρων ἀνδρῶν κολαζέτω τὸν τε παῖδα αὐτὸν
 καὶ τὸν παιδαγωγὸν καὶ διδάσκαλον, ἐὰν ἐξαμαρτάνῃ τίς τι
 τούτων. ἂν δ' αὖ προστυγχάνων τις μὴ κολάζῃ τῇ δίκῃ,
 ὀνειδίει μὲν ἐνεχέσθω πρῶτον τῷ μεγίστῳ, ὁ δὲ τῶν νομοφυ-
 809 λάκων ἐπὶ τὴν τῶν παίδων ἀρχὴν ἡρημένος ἐπισκοπεῖτω

e 2 καλῶς A Stob.: καλὸς L O et fecit A² ἰόν A O Stob.: ἰών L
 d 5 θριων A: corr. A² (add. acc. et η s. v.) d 7 θηρίων] θηρίον
 Stob. et fecit O² (o s. v.) δη om. Stob. e 2 παιδίας] παιδείας
 A (sed δεῖ ex emend.) pr. O e 6 καὶ διδάσκαλον A L O: καὶ τὸν
 διδάσκαλον vulg. τι O²: om. A O

τοῦτον τὸν ἐντυγχάνοντα οἷς λέγομεν καὶ μὴ κολάζοντα δέον
 κολάζειν, ἢ κολάζοντα μὴ κατὰ τρόπον, βλέπων δὲ ἡμῖν ὄξυν
 καὶ διαφερόντως ἐπιμελούμενος τῆς τῶν παιδῶν τροφῆς
 κατευθυνέτω τὰς φύσεις αὐτῶν, αἰεὶ τρέπων πρὸς τὰγαθὸν 5
 κατὰ νόμους. τοῦτον δὲ αὐτὸν αὖ πῶς ἂν ἡμῖν ὁ νόμος
 αὐτὸς παιδεύσειεν ἱκανῶς; εἴν μὲν γὰρ δὴ εἴρηκεν οὐδέν πω
 σαφὲς οὐδὲ ἱκανόν, ἀλλὰ τὰ μὲν, τὰ δ' οὐ· δεῖ δὲ εἰς δύναμιν b
 μῆδὲν παραλείπειν αὐτῷ, πάντα δὲ λόγον ἀφερμηγεύειν, ἵνα
 οὗτος τοῖς ἄλλοις μνηστής τε ἅμα καὶ τροφεὺς γίγνηται. τὰ
 μὲν οὖν δὴ χορείας πέρι μελῶν τε καὶ ὀρχήσεως ἐρρήθη,
 τίνα τύπον ἔχοντα ἐκλεκτέα τέ ἐστὶν καὶ ἐπανορθωτέα καὶ 5
 καθιερωτέα· τὰ δὲ ἐν γράμμασι μὲν ὄντα, ἄνευ δὲ μέτρων,
 ποῖα καὶ τίνα μεταχειρίζεσθαι χρή σοι τρόπον, ὧ ἄριστε τῶν
 παιδῶν ἐπιμελητά, τοὺς ὑπὸ σοῦ τρεφομένους, οὐκ εἰρήκαμεν. c
 καίτοι τὰ μὲν περὶ τὸν πόλεμον ἂ δεῖ μαυθάνειν τε αὐτοὺς
 καὶ μελετᾶν ἔχεις τῷ λόγῳ, τὰ δὲ περὶ τὰ γράμματα πρῶτον,
 καὶ δευτέρον λύρας πέρι καὶ λογισμῶν, ὧν ἔφαμεν δεῖν ὅσα
 τε πρὸς πόλεμον καὶ οἰκονομίαν καὶ τὴν κατὰ πόλιν διοίκησιν 5
 χρῆναι ἐκάστους λαβεῖν, καὶ πρὸς τὰ αὐτὰ ταῦτα ἔτι τὰ
 χρήσιμα τῶν ἐν ταῖς περιόδοις τῶν θείων, ἄστρων τε πέρι
 καὶ ἡλίου καὶ σελήνης, ὅσα διοικεῖν ἀναγκαῖόν ἐστὶν περὶ
 ταῦτα πάση πόλει—τίνων δὴ πέρι λέγομεν; ἡμερῶν τάξεως d
 εἰς μηνῶν περιόδους καὶ μηνῶν εἰς ἕκαστον τὸν ἐνιαυτόν,
 ἵνα ὄραι καὶ θυσίαι καὶ ἑορταὶ τὰ προσήκουτ' ἀπολαμβά-
 νουσαι ἑαυταῖς ἕκασται τῷ κατὰ φύσιν ἄγεσθαι, ζῶσαν τὴν
 πόλιν καὶ ἐργηγορυῖαν παρεχόμεναι, θεοῖς μὲν τὰς τιμὰς 5
 ἀποδιδῶσιν, τοὺς δὲ ἀνθρώπους περὶ αὐτὰ μᾶλλον ἔμφρονας
 ἀπεργάζωνται—ταῦτα οὕτω σοι πάντα ἱκανῶς, ὧ φίλε, παρὰ
 τοῦ νομοθέτου διείρηται· πρόσεχε δὴ τὸν νοῦν τοῖς μετὰ ταῦτα e
 μέλλουσιν ῥηθῆσεσθαι. γραμμάτων εἴπομεν ὡς οὐχ ἱκανῶς

a 2 οἷς O²: οἷ A O a 6 τοῦτον O²: τούτων A O b 7 χρή
 σοι Schneider: χρήσοι A L O c 6 ἔτι τὰ A L O: γρ. τίνα δὲ L O
 d 1 δὴ L (ut vid.): δεῖ A O d 2 τὸν ἐνιαυτόν] γρ. τῶν ἐνιαυτῶν.
 ἀπ' ὀρθώσεως καὶ καλῶς O d 7 οὕτω] οὕτω vulg.

- ἔχεις πέρι τὸ πρῶτον, ἐπικαλοῦντες τί τῇ λέξει; τὸδε, ὡς οὐπω διείρηκέ σοι πότερον εἰς ἀκρίβειαν τοῦ μαθήματος
- 5 ἰτέον τὸν μέλλοντα πολίτην ἔσεσθαι μέτριον ἢ τὸ παράπαν οὐδὲ προσοιστέον· ὡς δ' αὐτως καὶ περὶ λύραν. προσοιστέον μέντοι νῦν φαμεν. εἰς μὲν γράμματα παιδὶ δεκετεῖ σχεδὸν ἐνιαυτοὶ τρεῖς, λύρας δὲ ἄψασθαι τρία μὲν ἔτη καὶ δέκα
- 810 γεγυόσιν ἄρχεσθαι μέτριος ὁ χρόνος, ἐμμεῖναι δὲ ἕτερα τρία. καὶ μήτε πλείω τούτων μήτ' ἐλάττω πατρὶ μηδ' αὐτῷ, φιλομαθοῦντι μηδὲ μισοῦντι, περὶ ταῦτα ἐξέστω μείζω μηδὲ ἐλάττω διατριβὴν ποιεῖσθαι παράνομον· ὁ δὲ μὴ πειθόμενος
- 5 ἄτιμος τῶν παιδείων ἔστω τιμῶν, ἅς ὀλίγον ὕστερον ῥητέον. μανθάνειν δὲ ἐν τούτοις τοῖς χρόνοις δὴ τί ποτε δεῖ τοὺς νέους καὶ διδάσκειν αὐ τοὺς διδασκάλους, τοῦτο αὐτὸ πρῶτον
- b μάνθανε. γράμματα μὲν τοίνυν χρὴ τὸ μέχρι τοῦ γράψαι τε καὶ ἀναγνῶναι δυνατὸν εἶναι διαπονεῖν· πρὸς τάχος δὲ ἢ κάλλος ἀπηκριβῶσθαί τισιν, οἷς μὴ φύσις ἐπέσπευσεν ἐν τοῖς τεταγμένοις ἔτεσι, χαίρειν ἔαν. πρὸς δὲ δὴ μαθήματα
- 5 ἄλυρα ποιητῶν κείμενα ἐν γράμμασι, τοῖς μὲν μετὰ μέτρων, τοῖς δ' ἄνευ ῥυθμῶν τμημάτων, ἃ δὴ συγγράμματα κατὰ λόγον εἰρημένα μόνου, τητώμενα ῥυθμοῦ τε καὶ ἁρμονίας, σφαλερὰ
- c γράμμαθ' ἡμῖν ἔστιν παρά τιων τῶν πολλῶν τοιούτων ἀνθρώπων καταλελειμμένα· οἷς, ὧ πάντων βέλτιστοι νομοφύλακες, τί χρήσεσθε; ἢ τί ποθ' ὑμῖν ὁ νομοθέτης χρῆσθαι προστάξας ὀρθῶς ἂν τάξειε; καὶ μάλα ἀπορήσειν αὐτὸν προσδοκῶ.
- 5 ΚΛ. Τί ποτε τοῦτο, ὧ ξένε, φαίνη πρὸς σαυτὸν ὄντως ἠπορηκῶς λέγειν;
- ΑΘ. Ὅρθῶς ὑπέλαβες, ὧ Κλεινία. πρὸς δὲ δὴ κοινωνοὺς ὑμᾶς ὄντας περὶ νόμων ἀνάγκη τό τε φαινόμενον εὔπορον καὶ τὸ μὴ φράζειν.
- d ΚΛ. Τί οὖν; τί περὶ τούτων νῦν καὶ ποῖόν τι πεπονθὼς λέγεις;

e 7 μέντοι νῦν Bekker: μὲν τοίνυν libri

a 5 παιδιων A: corr. A²b 1 μάνθανε A L O: μανθάνειν L² O²

a 2 μηδ' Bekker: μήτ'

a 7 αὐτῷ] αὐτὸς ci. Ritter

ΑΘ. Ἐρῶ δὴ· στόμασι γὰρ πολλάκις μυρίοις ἐναντία λέγειν οὐδαμῶς εὐπορον.

ΚΛ. Τί δέ; σμικρὰ καὶ ὀλίγα δοκεῖ σοι τὰ ἔμπροσθεν 5 ἡμῶν εἰρημένα περὶ νόμων κείσθαι τοῖς πολλοῖς ὑπεναντία;

ΑΘ. Καὶ μάλα ἀληθὲς τοῦτό γε λέγεις· κελύεις γὰρ δὴ με, ὡς ἐμοὶ φαίνεται, τῆς αὐτῆς ὁδοῦ ἐχθοδοποῦ γεγонуίας πολλοῖς—ἴσως δ' οὐκ ἐλάττωσιν ἑτέροις προσφιλοῦς· εἰ δὲ ἐλάττωσιν, οὐκουν χείροσί γε—μεθ' ὧν διακελεύη με παρα- e κινδυνεύοντά τε καὶ θαρροῦντα τὴν νῦν ἐκ τῶν παρόντων λόγων τετμημένην ὁδὸν τῆς νομοθεσίας πορεύεσθαι μηδὲν ἀνιέντα.

ΚΛ. Τί μῆν;

ΑΘ. Οὐ τοῖνυν ἀνίημι. λέγω μὲν ὅτι ποιηταὶ τε ἡμῶν εἰσὶν τινες ἐπῶν ἑξαμέτρων πάμπολλοι καὶ τριμέτρων καὶ πάντων δὴ τῶν λεγομένων μέτρων, οἱ μὲν ἐπὶ σπουδῆν, οἱ δ' ἐπὶ γέλωτα ὠρμηκότες, ἐν οἷς φασὶ δεῖν οἱ πολλάκις μυρίοι τοὺς ὀρθῶς παιδευομένους τῶν νέων τρέφειν καὶ διακορεῖς 10 ποιεῖν, πολυηκόους τ' ἐν ταῖς ἀναγνώσεσιν ποιοῦντας καὶ πολυμαθεῖς, ὅλους ποιητὰς ἐκμανθάνοντας· οἱ δὲ ἐκ πάντων 811 κεφάλαια ἐκλέξαντες καὶ τινὰς ὅλας ῥήσεις εἰς ταῦτόν συναγαγόντες, ἐκμανθάνειν φασὶ δεῖν εἰς μνήμην τιθεμένους, εἰ μέλλει τις ἀγαθὸς ἡμῶν καὶ σοφὸς ἐκ πολυπειρίας καὶ πολυμαθείας γενέσθαι. τούτοις δὴ σὺ κελύεις ἐμὲ τὰ νῦν 5 παρρησιαζόμενον ἀποφαινεσθαι τί τε καλῶς λέγουσι καὶ τί μῆ;

ΚΛ. Πῶς γὰρ οὔ;

ΑΘ. Τί δὴ ποτ' ἂν οὖν περὶ ἀπάντων τούτων ἐνὶ λόγῳ φράζων εἴποιμ' ἂν ἱκανόν; οἶμαι μὲν τὸ τοιόνδε σχεδόν, ὃ b καὶ πᾶς ἂν μοι συγχωρήσειεν, πολλὰ μὲν ἕκαστον τούτων εἰρηκέναι καλῶς, πολλὰ δὲ καὶ τούναντίον· εἰ δ' οὕτω

d 5 ὀλίγα L: ὀλίγου A O et in marg. L: ὀλίγον Hermann d 9 δ' L (ut vid.) et γρ. O: om. A O e 1 οὐκουν A e 3 τετμη- μένον A (sed o in ras.) L O e 9 δεῖν οἱ O et fecit A²: δεῖνοι A O² a 2 ταῦτὸ A a 5 πολυμαθείας fecit A²

τοῦτ' ἔχει, κίνδυνόν φημι εἶναι φέρουσαν τοῖς παισὶν τὴν
5 πολυμαθίαν.

ΚΛ. Πῶς οὖν καὶ τί παραινούς ἂν τῷ νομοφύλακι;

ΑΘ. Τοῦ περί λέγεις;

ΚΛ. Τοῦ πρὸς τί παράδειγμά ποτε ἀποβλέψας ἂν τὸ μὲν
c ἐφ' ἅπαντας μαυθάνειν τοὺς νέους, τὸ δ' ἀποκωλύει. λέγει καὶ
μηδὲν ἀπόκνει λέγων.

ΑΘ. Ὁγαθὲ Κλεινία, κινδυνεύω κατὰ γέ τινα τρόπον
ἠτύχηκέναι.

5 ΚΛ. Τοῦ δὴ περί;

ΑΘ. Τοῦ μὴ παντάπασι παραδείγματος ἀπορεῖν. νῦν
γὰρ ἀποβλέψας πρὸς τοὺς λόγους οὓς ἐξ ἔω μέχρι δεῦρο δὴ
διεληλύθαμεν ἡμεῖς—ὡς μὲν ἐμοὶ φαινόμεθα, οὐκ ἄνευ τινὸς
ἐπινοίας θεῶν—ἔδοξαν δ' οὖν μοι παντάπασι ποιήσει τινὶ
10 προσομοίως εἰρῆσθαι. καὶ μοι ἴσως οὐδὲν θαυμαστὸν πάθος
d ἐπῆλθε, λόγους οἰκείους οἷον ἀθρόους ἐπιβλέψαντι μάλα
ἡσθῆναι· τῶν γὰρ δὴ πλείστων λόγων οὓς ἐν ποιήμασιν ἢ
χύδην οὕτως εἰρημένους μεμάθηκα καὶ ἀκήκοα, πάντων μοι
μετριώτατοί γε εἶναι κατεφάνησαν καὶ προσήκοντες τὰ
5 μάλιστα ἀκούειν νέοις. τῷ δὴ νομοφύλακί τε καὶ παιδευτῇ
παράδειγμα οὐκ ἂν ἔχοιμι, ὡς οἶμαι, τούτου βέλτιον φράξω,
ἢ ταυτά τε διδάσκειν παρακελεύεσθαι τοῖσι διδασκάλοις
e τοὺς παῖδας, τὰ τε τούτων ἐχόμενα καὶ ὅμοια, ἂν ἄρα πού
περιτυγχάνῃ ποιητῶν τε ποιήματα διεξιῶν καὶ γεγραμμένα
καταλογάδην ἢ καὶ ψιλῶς οὕτως ἄνευ τοῦ γεγράφθαι λεγόμενα,
ἀδελφά που τούτων τῶν λόγων, μὴ μεθιέναι τρόπῳ
5 μηδενί, γράφεσθαι δέ· καὶ πρῶτον μὲν τοὺς διδασκάλους
αὐτοὺς ἀναγκάζειν μαυθάνειν καὶ ἐπαινεῖν, οὓς δ' ἂν μὴ
ἀρέσκῃ τῶν διδασκάλων, μὴ χρῆσθαι τούτοις συνεργοῖς, οὓς
δ' ἂν τῷ ἐπαίνῳ συμψήφους ἔχῃ, τούτοις χρώμενον, τοὺς

b 5 πολυμαθειαν fecit A²: γρ. φιλομαθ. O e 1 ἐφ' ἅ A (ut vid.) L:
ἐφ' A² O e 7 δεῦρο δὴ A (sed η refictum) L O: δεῦρ' ἀεί Lex.
Bachm. d 5 τε L (ut vid.) A² (τ s. v.) O²: δέ A O e 1 που^s
A (πω fuit ut vid.) e 4 λόγων A L O: νόμων O² (ν et μ s. v.)

νέους αὐτοῖς παραδιδόναι διδάσκειν τε καὶ παιδεύειν. οὗτός 812
μοι μῦθος ἐνταῦθα καὶ οὕτω τελευτάτω, περὶ γραμματιστῶν
τε εἰρημένος ἅμα καὶ γραμμάτων.

ΚΛ. Κατὰ μὲν τὴν ὑπόθεσιν, ᾧ ξένε, ἔμοιγε οὐ φαινό-
μεθα ἐκτὸς πορεύεσθαι τῶν ὑποτεθέντων λόγων· εἰ δὲ τὸ 5
ὄλον κατορθοῦμεν ἢ μή, χαλεπὸν ἴσως δισχυρίζεσθαι.

ΑΘ. Τότε γάρ, ᾧ Κλεινία, τοῦτό γ' αὐτὸ ἔσται κατα-
φανέστερον, ὡς εἰκός, ὅταν, ὃ πολλάκις εἰρήκαμεν, ἐπὶ
τέλος ἀφικώμεθα πάσης τῆς διεξόδου περὶ νόμων.

ΚΛ. Ὅρθως.

b

ΑΘ. Ἄρ' οὖν οὐ μετὰ τὸν γραμματιστὴν ὁ κιθαριστῆς
ἡμῖν προσρητέος;

ΚΛ. Τί μὴν;

ΑΘ. Τοῖς κιθαρισταῖς μὲν τοίνυν ἡμᾶς δοκῶ τῶν ἔμ- 5
προσθεν λόγων ἀναμνησθέντας τὸ προσῆκον νεῖμαι τῆς τε
διδασκαλίας ἅμα καὶ πάσης τῆς περὶ τὰ τοιαῦτα παιδείσεως.

ΚΛ. Ποίῳν δὴ πέρι λέγεις;

ΑΘ. Ἐφαμεν, οἶμαι, τοὺς τοῦ Διονύσου τοὺς ἐξηκον-
τούτας ᾧδούς διαφερόντως εὐαισθήτους δεῖν γεγονέναι περὶ 10
τε τοὺς ῥυθμούς καὶ τὰς τῶν ἁρμονιῶν συστάσεις, ἵνα τὴν c
τῶν μελῶν μίμησιν τὴν εὖ καὶ τὴν κακῶς μεμιμημένην, ἐν
τοῖς παθήμασιν ὅταν ψυχὴ γίγνηται, τά τε τῆς ἀγαθῆς
ὁμοιώματα καὶ τὰ τῆς ἐναντίας ἐκλέξασθαι δυνατὸς ὢν τις,
τὰ μὲν ἀποβάλλῃ, τὰ δὲ προφέρων εἰς μέσον ὑμῆ καὶ 5
ἐπάδῃ ταῖς τῶν νέων ψυχαῖς, προκαλούμενος ἐκάστους εἰς
ἀρετῆς ἔπεσθαι κτήσιν συνακολουθοῦντας διὰ τῶν μιμήσεων.

ΚΛ. Ἀληθέστατα λέγεις.

ΑΘ. Τούτων τοίνυν δεῖ χάριν τοῖς φθόγγοις τῆς λύρας d
προσχρηθῆσαι, σαφηνείας ἕνεκα τῶν χορδῶν, τόν τε κιθα-
ριστὴν καὶ τὸν παιδευόμενον, ἀποδιδόντας πρόσχορδα τὰ

b 9 ἐξηκοντούτας A²: ἐξηκοντούτεις A (ut vid.) O c 1 συστάσεις
A O: συντάσεις L et fecit O² (v s. v.) c 2 μίμησιν A ex emend.
(in marg. iterat A³) L et γρ. O: κίνησιν pr. A (ut vid.) O

φθέγματα τοῖς φθέγμασι τὴν δ' ἑτεροφωνίαν καὶ ποικιλίαν
 5 τῆς λύρας, ἄλλα μὲν μέλη τῶν χορδῶν ἰεῖσῶν, ἄλλα δὲ τοῦ
 τὴν μελωδίαν συνθέντος ποιητοῦ, καὶ δὴ καὶ πυκνότητα
 μαυότητι καὶ τάχος βραδυτήτι καὶ ὀξύτητα βαρύτητι σύμ-
 e φωνον καὶ ἀντίφωνον παρεχομένους, καὶ τῶν ῥυθμῶν ὡσαύτως
 παντοδαπὰ ποικίλματα προσαρμόττοντας τοῖσι φθόγγοις
 τῆς λύρας, πάντα οὖν τὰ τοιαῦτα μὴ προσφέρειν τοῖς μέλ-
 λουσιν ἐν τρισὶν ἔτεσι τὸ τῆς μουσικῆς χρήσιμον ἐκλή-
 5 ψεσθαι διὰ τάχους. τὰ γὰρ ἐναντία ἄλληλα ταραττοντα
 δυσμάθειαν παρέχει, δεῖ δὲ ὅτι μάλιστα εὐμαθεῖς εἶναι τοὺς
 νέους· τὰ γὰρ ἀναγκαῖα οὐ σμικρὰ οὐδ' ὀλίγα αὐτοῖς ἐστι
 προστεταγμένα μαθήματα, δείξει δὲ αὐτὰ προῖων ὁ λόγος
 ἅμα τῷ χρόνῳ. ἀλλὰ ταῦτα μὲν οὕτω περὶ τῆς μουσικῆς
 10 ἡμῖν ὁ παιδευτῆς ἐπιμελείσθω· τὰ δὲ μελῶν αὐτῶν αὐ καὶ
 ῥημάτων, οἷα τοὺς χοροδιδασκάλους καὶ ἂν δεῖ διδάσκειν, καὶ
 813 ταῦτα ἡμῖν ἐν τοῖς πρόσθεν διείρηται πάντα, ἃ δὴ καθιερω-
 θέντα ἔφαμεν δεῖν, ταῖς ἑορταῖς ἕκαστα ἀρμόττοντα; ἡδουήν
 εὐτυχῆ ταῖς πόλεσιν παραδιδόντα ὠφελεῖν.

ΚΛ. Ἀληθῆ καὶ ταῦτα διείρηκας.

5 ΑΘ. Ἀληθέστατα τοίνυν. καὶ ταῦθ' ἡμῖν παραλαβῶν
 ὁ περὶ τὴν μῦσαν ἄρχων αἰρεθεῖς ἐπιμελείσθω μετὰ τύχης
 εὐμενοῦς, ἡμεῖς δὲ ὀρχήσεώς τε πέρι καὶ ὅλης τῆς περὶ τὸ
 σῶμα γυμναστικῆς πρὸς τοῖς ἔμπροσθεν εἰρημένους ἀπο-
 b δῶμεν· καθάπερ μουσικῆς τὸ διδασκαλικὸν ὑπόλοιπον ὄν
 ἀπέδομεν, ὡσαύτως ποιῶμεν καὶ γυμναστικῆς. τοὺς γὰρ
 παῖδάς τε καὶ τὰς παῖδας ὀρχεῖσθαι δὴ δεῖ καὶ γυμνάζεσθαι
 μανθάνειν· ἦ γάρ;

5 ΚΛ. Ναί.

ΑΘ. Τοῖς μὲν τοίνυν παισὶν ὀρχησταί, ταῖς δὲ ὀρχη-
 στρίδες ἂν εἶεν πρὸς τὸ διαπονεῖν οὐκ ἀνεπιτηδειότερον.

ΚΛ. Ἔστω δὴ ταῦτη.

d 6 δὴ καὶ πυκνότητα A² (καὶ s. v.): δηπουκνοτητα (ut vid.) A
 e 1 καὶ ἀντίφωνον in marg. A³ O²: om. A O e 6 δυσμάθειαν A²
 Stob.: δυσμαθίαν A

ΑΘ. Πάλιν δὴ τὸν τὰ πλείστα ἔξοντα πράγματα καλῶ-
 μεν, τὸν τῶν παίδων ἐπιμελητὴν, ὃς τῶν τε περὶ μουσικὴν c
 τῶν τε περὶ γυμναστικὴν ἐπιμελούμενος οὐ πολλὴν ἔξει
 σχολήν.

ΚΑ. Πῶς οὖν δυνατὸς ἔσται πρεσβύτερος ὢν τοσοῦτων
 ἐπιμελείσθαι; 5

ΑΘ. Ῥαδίως, ὦ φίλε. ὁ νόμος γὰρ αὐτῷ δέδωκεν καὶ
 δώσει προσλαμβάνειν εἰς ταύτην τὴν ἐπιμέλειαν τῶν πο-
 λιτῶν ἀνδρῶν καὶ γυναικῶν οὓς ἂν ἐθέλῃ, γινώσεται δὲ οὓς
 δεῖ, καὶ βουλήσεται μὴ πλημμελεῖν εἰς ταῦτα, αἰδούμενος
 ἐμφρόνως καὶ γιγνώσκων τῆς ἀρχῆς τὸ μέγεθος, λογισμῷ d
 τε συνῶν ὡς εἶ μὲν τραφέντων καὶ τρεφομένων τῶν νέων
 πάντα ἡμῖν κατ' ὀρθὸν πλεῖ, μὴ δέ—οὔτ' εἰπεῖν ἄξιον οὔθ'
 ἡμεῖς λέγομεν ἐπὶ καιρῷ πόλει τοὺς σφόδρα φιλομαντευτὰς
 σεβόμενοι. πολλὰ μὲν οὖν ἡμῖν καὶ περὶ τούτων εἴρηται, 5
 τῶν περὶ τὰς ὀρχήσεις καὶ περὶ πᾶσαν τὴν τῶν γυμνασίων
 κίνησιν· γυμνάσια γὰρ τίθεμεν καὶ τὰ περὶ τὸν πόλεμον
 ἅπαντα τοῖς σώμασι διαπονήματα τοξικῆς τε καὶ πάσης
 ῥίψεως καὶ πελταστικῆς καὶ πάσης ὀπλομαχίας καὶ διεξόδων e
 τακτικῶν καὶ ἀπάσης πορείας στρατοπέδων καὶ στρατοπε-
 δεύσεων καὶ ὅσα εἰς ἱππικὴν μαθήματα συντείνει. πάντων
 γὰρ τούτων διδασκάλους τε εἶναι δεῖ κοινούς, ἀρνημένους
 μισθὸν παρὰ τῆς πόλεως, καὶ τούτων μαθητὰς τοὺς ἐν τῇ 5
 πόλει παῖδάς τε καὶ ἀνδρας, καὶ κόρας καὶ γυναῖκας πάντων
 τούτων ἐπιστήμονας, κόρας μὲν οὓσας ἔτι πᾶσαν τὴν ἐν
 ὄπλοις ὀρχησιν καὶ μάχην μεμελετηκυίας, γυναῖκας δέ, διεξ-
 ὄδων καὶ τάξεων καὶ θέσεως καὶ ἀναιρέσεως ὄπλων ἡμμένας, 814
 εἰ μηδενὸς ἔνεκα, ἀλλ' εἴ ποτε δεήσειε πανδημεὶ πάσῃ τῇ
 δυνάμει καταλείποντας τὴν πόλιν ἔξω στρατεῦσθαι, τοὺς
 φυλάζοντας παῖδάς τε καὶ τὴν ἄλλην πόλιν ἱκανοὺς εἶναι
 τό γε τοσοῦτον, ἧ καὶ τουναντίον, ὦν οὐδὲν ἀπώμοτοι, 5

c 4 τοσοῦτων] τοσοῦτον A d 3 μὴ δέ] μηδε A: μηδὲν fecit A²
 d 7 τίθεμεν] τιθῶμεν L² cum Eus. d 8 πάντα Eus. a 3 τοὺς φυλά-
 ζοντας L (ut vid.): τοὺς φυλάξαντας A O: τοῦ φυλάζοντας ci. Schneider

ἔξωθεν πολεμίους εἰσπεσόντας ῥώμη τιwι μεγάλη καὶ βία, βαρβάρους εἶτε Ἑλληνας, ἀνάγκην παρασχεῖν περὶ αὐτῆς τῆς πόλεως τὴν διαμάχην γίνεσθαι, πολλή που κακία
 b πολιτείας οὕτως αἰσχυρῶς τὰς γυναῖκας εἶναι τεθραμμένας, ὡς μὴδ' ὥσπερ ὄρνιθας περὶ τέκνων μαχομένας πρὸς ὀτιοῦν τῶν ἰσχυροτάτων θηρίων ἐθέλειν ἀποθνήσκειν τε καὶ πάντας κινδύνους κινδυνεύειν, ἀλλ' εὐθὺς πρὸς ἱερὰ φερομένας,
 5 πάντας βωμούς τε καὶ ναοὺς ἐμπιμπλάσαι, καὶ δόξαν τοῦ τῶν ἀνθρώπων γένους καταχεῖν ὡς πάντων δειλότατον φύσει θηρίων ἐστίν.

ΚΛ. Οὐ μὰ τὸν Δία, ὦ ξένε, οὐδαμῶς εὐσχημον γίγνεται
 c ἄν, τοῦ κακοῦ χωρὶς, τοῦτο ἐν πόλει ὅπου γίγνεται.

ΑΘ. Οὐκοῦν τιθῶμεν τὸν νόμον τοῦτον, μέχρι γε τοσούτου μὴ ἀμελεῖσθαι τὰ περὶ τὸν πόλεμον γυναῖξιν δεῖν, ἐπιμελεῖσθαι δὲ πάντας τοὺς πολίτας καὶ τὰς πολίτιδας;

5 ΚΛ. Ἐγὼ γοῦν συγχωρῶ.

ΑΘ. Πάλῃς τοῖνυν τὰ μὲν εἶπομεν, ὃ δ' ἐστὶ μέγιστον, ὡς ἐγὼ φαίην ἄν, οὐκ εἰρήκαμεν, οὐδ' ἔστι ῥάδιον ἄνευ τοῦ τῷ σώματι δεικνύντα ἅμα καὶ τῷ λόγῳ φράζειν. τοῦτ' οὖν
 d τότε κρινοῦμεν, ὅταν ἔργῳ λόγος ἀκολουθήσας μηνύσῃ τι σαφὲς τῶν τε ἄλλων ὧν εἴρηκεν πέρι, καὶ ὅτι τῇ πολεμικῇ μάχῃ πασῶν κινήσεων ὄντως ἐστὶ συγγενὴς πολὺ μάλισθ' ἡμῖν ἢ τοιαύτη πάλη, καὶ δὴ καὶ ὅτι δεῖ ταύτην ἐκείνης
 5 χάριw ἐπιτηδεύειν, ἀλλ' οὐκ ἐκείνην ταύτης ἕνεκα μαυθάνειν.

ΚΛ. Καλῶς τοῦτό γε λέγεις.

ΑΘ. Νῦν δὴ τῆς μὲν περὶ παλαίστραν δυνάμεως τὸ μέχρι δεῦρ' ἡμῖν εἰρήσθω· περὶ δὲ τῆς ἄλλης κινήσεως παντὸς
 e τοῦ σώματος, ἧς τὸ πλείστον μέρος ὄρχησίν τινά τις προσ-αγορεύων ὀρθῶς ἄν φθέγγοιτο, δύο μὲν αὐτῆς εἶδη χρῆ νομίζειν εἶναι, τὴν μὲν τῶν καλλιόνων σωμάτων ἐπὶ τὸ σεμνὸν μιμουμένην, τὴν δὲ τῶν αἰσχυρίων ἐπὶ τὸ φαῦλον,

a 6 γρ. βιαία O
 re vera habet A

b 6 κατα*χεῖν A²: κατασχεῖν A

e 2 ἄν

καὶ πάλιν τοῦ φαύλου τε δύο καὶ τοῦ σπουδαίου δύο ἕτερα. 5
 τοῦ δὴ σπουδαίου τὴν μὲν κατὰ πόλεμον καὶ ἐν βιαίοις ἐμ-
 πλακέντων πόνοις σωμάτων μὲν καλῶν, ψυχῆς δ' ἀνδρικής, ✓
 τὴν δ' ἐν εὐπραγίαις τε οὔσης ψυχῆς σώφρονος ἐν ἡδοναῖς ✓
 τε ἐμμέτροις· εἰρηλικὴν ἂν τις λέγων κατὰ φύσιν τὴν τοιαύ-
 την ὄρχησιν λέγοι. ἴ τὴν πολεμικὴν δὴ τούτων, ἄλλην οὔσαν 815
 τῆς εἰρηλικῆς, πυρρίχην ἂν τις ὀρθῶς προσαγορεύοι, τὰς τε
 εὐλαβείας πασῶν πληγῶν καὶ βολῶν ἐκνεύσει καὶ ὑπέιξει
 πάσῃ καὶ ἐκπηδήσει ἐν ὕψει καὶ σὺν ταπεινώσει μιμου-
 μένην, καὶ τὰς ταύταις ἐναντίας, τὰς ἐπὶ τὰ δραστικὰ φερο- 5
 μένας αὐτῶν σχήματα, ἐν τε ταῖς τῶν τόξων βολαῖς καὶ ἀκοντίων
 καὶ πασῶν πληγῶν μιμήματα ἐπιχειρούσας μιμείσθαι· τό
 τε ὀρθὸν ἐν τούτοις καὶ τὸ εὐτονον, τῶν ἀγαθῶν σωμάτων
 καὶ ψυχῶν ὁπόταν γίνηται μίμημα, εὐθυφερὲς ὡς τὸ πολὺ b
 τῶν τοῦ σώματος μελῶν γιγνόμενον, ὀρθὸν μὲν τὸ τοιοῦτον,
 τὸ δὲ τούτοις τοῦναντίον οὐκ ὀρθὸν ἀποδεχόμενον. ἴ τὴν δὲ
 εἰρηλικὴν ὄρχησιν τῆδ' αὐτῶν θεωρητέον ἐκάστων, εἴτε ὀρθῶς
 εἴτε μὴ κατὰ φύσιν τις τῆς καλῆς ὄρχήσεως ἀντιλαμβάνο- 5
 μενος ἐν χορείαις πρεπόντως εὐνόμων ἀνδρῶν διατελεῖ.
 τὴν τοίνυν ἀμφισβητουμένην ὄρχησιν δεῖ πρῶτον χωρὶς τῆς
 ἀναμφισβητήτου διατεμεῖν. τίς οὖν αὕτη, καὶ πῆ δεῖ χωρὶς c
 τέμνειν ἐκατέραν; ὅση μὲν βακχεία τ' ἐστὶν καὶ τῶν ταύταις
 ἐπομένων, ἧς Νύμφας τε καὶ Πᾶνας καὶ Σειληνοὺς καὶ Σα-
 τύρους ἐπονομάζοντες, ὡς φασιν, μιμοῦνται κατῳωμένους,
 περὶ καθαρμούς τε καὶ τελετάς τινὰς ἀποτελούντων, σύμπαν 5
 τοῦτο τῆς ὄρχήσεως τὸ γένος οὔθ' ὡς εἰρηλικὸν οὔθ' ὡς
 πολεμικὸν οὔθ' ὅτι ποτὲ βούλεται ῥάδιον ἀφορίσασθαι· διο-
 ρίσασθαι μὴ μοι ταύτη δοκεῖ σχεδὸν ὀρθότατον αὐτὸ εἶναι,
 χωρὶς μὲν πολεμικοῦ, χωρὶς δὲ εἰρηλικοῦ θέντας, εἰπεῖν ὡς d
 οὐκ ἔστι πολιτικὸν τοῦτο τῆς ὄρχήσεως τὸ γένος, ἐνταῦθα
 δὲ κείμενον ἐάσαντας κείσθαι, νῦν ἐπὶ τὸ πολεμικὸν ἅμα καὶ

ε 6 ἐμπλακέντων L²: ἐμπλεκέντων ALO b 3 τοῦναντίον ALO:
 που ἐναντίον Hermann

εἰρηρικὸν ὡς ἀναμφισβητήτως ἡμέτερον ὄν ἐπαινεῖναι. τὸ
 5 δὲ τῆς ἀπολέμου μούσης, ἐν ὀρχήσεσιν δὲ τοὺς τε θεοὺς
 καὶ τοὺς τῶν θεῶν παῖδας τιμώντων, ἐν μὲν σύμπαν γίγνοιτ'
 ἂν γένος ἐν δόξῃ τοῦ πράττειν εὖ γιγνόμενοι, τοῦτο δὲ διχῆ
 e διαιροῦμεν ἄν, τὸ μὲν ἐκ πόνων τιῶν αὐτοῦ καὶ κινδύνων
 διαπεφευγόντων εἰς ἀγαθὰ, μείζους ἡδονὰς ἔχον, τὸ δὲ τῶν
 ἔμπροσθεν ἀγαθῶν σωτηρίας οὐσης καὶ ἐπαύξης, πραοτέρας
 τὰς ἡδονὰς κεκτημένον ἐκείνων. ἐν δὲ δὴ τοῖς τοιούτοις
 5 που πᾶς ἄνθρωπος τὰς κινήσεις τοῦ σώματος μειζόνων μὲν
 τῶν ἡδονῶν οὐσῶν μείζους, ἐλαττόνων δὲ ἐλάττους κινεῖται,
 καὶ κοσμιώτερος μὲν ὢν πρὸς τε ἀνδρείαν μᾶλλον γεγυ-
 816 μνασμένος ἐλάττους αὖ, δειλὸς δὲ καὶ ἀγύμναστος γεγωνῶς
 πρὸς τὸ σωφρονεῖν μείζους καὶ σφοδροτέρας παρέχεται
 μεταβολὰς τῆς κινήσεως· ὅλως δὲ φθεγγόμενος, εἴτ' ἐν
 ᾧδαῖς εἴτ' ἐν λόγοις, ἡσυχίαν οὐ πάνυ δυνατὸς τῷ σώματι
 5 παρέχεσθαι πᾶς. διὸ μίμησις τῶν λεγομένων σχήμασι γενο-
 μένη τὴν ὀρχηστικὴν ἐξηργάσατο τέχνην σύμπασαν. ὁ μὲν
 οὖν ἐμμελῶς ἡμῶν, ὁ δὲ πλημμελῶς ἐν τούτοις πᾶσι κινεῖται.
 b πολλὰ μὲν δὴ τοίνυν ἄλλα ἡμῖν τῶν παλαιῶν ὀνομάτων
 ὡς εὖ καὶ κατὰ φύσιν κείμενα δεῖ διανοούμενον ἐπαινεῖν,
 τούτων δὲ ἓν καὶ τὸ περὶ τὰς ὀρχήσεις τὰς τῶν εὖ πρατ-
 τόντων, ὄντων δὲ μετρίων αὐτῶν πρὸς τὰς ἡδονὰς, ὡς ὀρθῶς
 5 ἅμα καὶ μουσικῶς ὀνόμασεν ὅστις ποτ' ἦν, καὶ κατὰ λόγον
 αὐταῖς θέμενος ὄνομα συμπάσαις ἐμμελείας ἐπωνόμασε, καὶ
 δύο δὴ τῶν ὀρχήσεων τῶν καλῶν εἶδη κατεστήσατο, τὸ μὲν
 πολεμικὸν πυρρίχην, τὸ δὲ εἰρηρικὸν ἐμμέλειαν, ἐκατέρω τὸ
 c πρέπον τε καὶ ἀρμόττον ἐπιθεῖς ὄνομα. ἅ δὴ δεῖ τὸν μὲν
 νομοθέτην ἐξηγείσθαι τύποις, τὸν δὲ νομοφύλακα ζητεῖν τε,
 καὶ ἀνερευνησάμενον, μετὰ τῆς ἄλλης μουσικῆς τὴν ὀρχησιν
 συνθέντα καὶ νεύμαντα ἐπὶ πάσας ἑορτὰς τῶν θυσιῶν ἐκάστη
 5 τὸ πρόσφορον, οὕτω καθιερώσαντα αὐτὰ πάντα ἐν τάξει,

d 5 δὲ τῆς A L O : δὴ τῆς scr. recc. d 6 τιμώντων re vera A O :
 τιμών L e 3 ἐπ' αὔξης A e 4 κεκτημένον A O : κεκτημένων L
 b 4 δὲ A : τε L O πρὸς τὰς L (ut vid.) : πρὸς τὰς περὶ A O

τοῦ λοιποῦ μὴ κινεῖν μηδὲν μήτε ὀρχήσεως ἐχόμενον μήτε
 ᾠδῆς, ἐν ταῖς δ' αὐταῖς ἡδοναῖς ὡσαύτως τὴν αὐτὴν πόλιν
 καὶ πολίτας διάγοντας, ὁμοίους εἰς δύναμιν ὄντας, ζῆν εὐ d
 τε καὶ εὐδαιμόνως.

Τὰ μὲν οὖν τῶν καλῶν σωμάτων καὶ γενναίων ψυχῶν \\
 εἰς τὰς χορείας, οἷας εἶρηται δεῖν αὐτὰς εἶναι, διαπεπέρανται,
 τὰ δὲ τῶν αἰσχροῶν σωμάτων καὶ διανοημάτων καὶ τῶν ἐπὶ 5
 τὰ τοῦ γέλωτος κωμωδήματα τετραμμένων, κατὰ λέξιν τε
 καὶ ᾠδὴν καὶ κατὰ ὄρχησιν καὶ κατὰ τὰ τούτων πάντων
 μιμήματα κεκωμωδημένα, ἀνάγκη μὲν θεάσασθαι καὶ γνωρί-
 ζειν· ἄνευ γὰρ γελοίων τὰ σπουδαῖα καὶ πάντων τῶν
 ἐναντίων τὰ ἐναντία μαθεῖν μὲν οὐ δυνατόν, εἰ μέλλει τις e
 φρόνιμος ἔσσεσθαι, ποιεῖν δὲ οὐκ αὖ δυνατόν ἀμφοτέρα, εἴ
 τις αὖ μέλλει καὶ σμικρὸν ἀρετῆς μεθέξειν, ἀλλὰ αὐτῶν
 ἕνεκα τούτων καὶ μαθάνειν αὐτὰ δεῖ, τοῦ μή ποτε δι'
 ἄγνοϊαν δρᾶν ἢ λέγειν ὅσα γελοῖα, μηδὲν δέον, δούλοις δὲ τὰ 5
 τοιαῦτα καὶ ξένοις ἐμμίστοις προστάττειν μιμῆσθαι, σπουδὴν
 δὲ περὶ αὐτὰ εἶναι μηδέποτε μηδ' ἡντινοῦν, μηδέ τινα μαθάν-
 οντα αὐτὰ γίγνεσθαι φανερόν τῶν ἐλευθέρων, μήτε γυναῖκα
 μήτε ἄνδρα, καυρὸν δὲ αἰεὶ τι περὶ αὐτὰ φαίνεσθαι τῶν μιμη-
 μάτων. ὅσα μὲν οὖν περὶ γέλωτά ἐστιν παίγνια, ἃ δὴ 10
 κωμωδίαν πάντες λέγομεν, οὕτως τῷ νόμῳ καὶ λόγῳ κείσθω· 817
 τῶν δὲ σπουδαίων, ὡς φασί, τῶν περὶ τραγωδίαν ἡμῖν
 ποιητῶν, ἐάν ποτέ τινας αὐτῶν ἡμᾶς ἐλθόντες ἐπανερωτή-
 σωσιν οὕτωςί πως· “[?]Ω ξένοι, πότερον φοιτῶμεν ὑμῖν εἰς
 τὴν πόλιν τε καὶ χώραν ἢ μή, καὶ τὴν ποιήσιν φέρωμέν τε 5
 καὶ ἄγωμεν, ἢ πῶς ὑμῖν δέδοκται περὶ τὰ τοιαῦτα δρᾶν;”—
 τί οὖν ἂν πρὸς ταῦτα ὀρθῶς ἀποκριναιόμεθα τοῖς θεοῖς ἀνδρά-
 σιν; ἐμοὶ μὲν γὰρ δοκεῖ τάδε· “[?]Ω ἄριστοι,” φάναι, “τῶν b
 ξένων, ἡμεῖς ἐσμεν τραγωδίας αὐτοὶ ποιηταὶ κατὰ δύναμιν
 ὅτι καλλίστης ἅμα καὶ ἀρίστης· πᾶσα οὖν ἡμῖν ἢ πολιτεία

d 4 οἷας L (ut vid.) O²: οἷα A O d 7 τὰ τούτων] τὰ* τούτου
 τῶν A e 2 αἰ scripsi: ἐν libri: ἀλλαχοῦ· οὐκ ἀδύνατον ἀμφοτέρα
 in marg. L O a 6 δέδοκται A²: δεδεικται (ut vid.) Λ

συνέστηκε μίμησις τοῦ καλλίστου καὶ ἀρίστου βίου, ὃ δὴ
 5 φαμεν ἡμεῖς γε οὕτως εἶναι τραγωδίαν τὴν ἀληθεστάτην.
 ποιηταὶ μὲν οὖν ὑμεῖς, ποιηταὶ δὲ καὶ ἡμεῖς ἐσμὲν τῶν
 αὐτῶν, ὑμῖν ἀντίτεχνοί τε καὶ ἀνταγωνισταὶ τοῦ καλλίστου
 δράματος, ὃ δὴ νόμος ἀληθῆς μόνος ἀποτελεῖν πέφυκεν, ὡς
 c ἢ παρ' ἡμῶν ἐστὶν ἐλπίς· μὴ δὴ δόξῃτε ἡμᾶς ῥαδίως γε
 οὕτως ὑμᾶς ποτε παρ' ἡμῶν ἐάσειν σκηνας τε πῆξαντας κατ'
 ἀγορὰν καὶ καλλιφώνους ὑποκριτὰς εἰσαγαγομένους, μείζον
 φθεγγομένους ἡμῶν, ἐπιτρέψειν ὑμῖν δημηγορεῖν πρὸς παιδᾶς
 5 τε καὶ γυναικᾶς καὶ τὸν πάντα ὄχλον, τῶν αὐτῶν λέγοντας
 ἐπιτηδευμάτων περὶ μὴ τὰ αὐτὰ ἄπερ ἡμεῖς, ἀλλ' ὡς τὸ
 πολὺ καὶ ἐναντία τὰ πλείστα. σχεδὸν γάρ τοι κἂν μαινοί-
 d μεθα τελέως ἡμεῖς τε καὶ ἅπανα ἢ πόλις, ἠτισοῦν ὑμῖν
 ἐπιτρέποι δρᾶν τὰ νῦν λεγόμενα, πρὶν κρῖναι τὰς ἀρχὰς εἴτε
 ῥητὰ καὶ ἐπιτήδεια πεποιήκατε λέγειν εἰς τὸ μέσον εἴτε μή.
 νῦν οὖν, ὧ παιῖδες μαλακῶν Μουσῶν ἔκγονοι, ἐπιδείξαντες
 5 τοῖς ἄρχουσι πρῶτον τὰς ὑμετέρας παρὰ τὰς ἡμετέρας ψῆδᾶς,
 ἂν μὲν τὰ αὐτὰ γε ἢ καὶ βελτίω τὰ παρ' ὑμῶν φαίνηται
 λεγόμενα, δώσομεν ὑμῖν χορόν, εἰ δὲ μή, ὧ φίλοι, οὐκ ἂν
 ποτε δυναίμεθα.”

e Ταῦτ' οὖν ἔστω περὶ πᾶσαν χορείαν καὶ μάθησιν τούτων
 περὶ συντεταγμένα νόμοις ἔθῃ, χωρὶς μὲν τὰ τῶν δούλων,
 χωρὶς δὲ τὰ τῶν δεσποτῶν, εἰ συνδοκεῖ.

ΚΑ. Πῶς δ' οὐ συνδοκεῖ νῦν γε οὕτως;

5 ΑΘ. Ἐτι δὴ τοίνυν τοῖς ἐλευθέροις ἔστιν τρία μαθήματα,
 λογισμοὶ μὲν καὶ τὰ περὶ ἀριθμοὺς ἐν μάθημα, μετρητικὴ
 δὲ μήκους καὶ ἐπιπέδου καὶ βάθους ὡς ἐν αὐτῷ δευτέρου,
 τρίτον δὲ τῆς τῶν ἄστρων περιόδου πρὸς ἄλληλα ὡς πέ-
 818 φυκεν πορεύεσθαι. ταῦτα δὲ σύμπαντα οὐχ ὡς ἀκριβείας
 ἐχόμενα δεῖ διαπονεῖν τοὺς πολλοὺς ἀλλὰ τινας ὀλίγους—
 οὓς δέ, προϊόντες ἐπὶ τῷ τέλει φράσομεν· οὕτω γὰρ πρόπον
 ἂν εἴη—τῷ πλήθει δέ, ὅσα αὐτῶν ἀναγκαῖα καὶ πῶς ὀρθό-

τατα λέγεται μὴ ἐπίστασθαι μὲν τοῖς πολλοῖς αἰσχρόν, δι' 5
 ἀκριβείας δὲ ζητεῖν πάντα οὔτε ῥάδιον οὔτε τὸ παράπαν
 δυνατόν. τὸ δὲ ἀναγκαῖον αὐτῶν οὐχ οἷόν τε ἀποβάλλειν,
 ἀλλ' ἔοικεν ὁ τὸν θεὸν πρῶτον παροϊμασάμενος εἰς ταῦτα b
 ἀποβλέψας εἰπεῖν ὡς οὐδὲ θεὸς ἀνάγκη μὴ ποτε φανῆ μαχό-
 μενος, ὅσαι θεῖαι γε, οἶμαι, τῶν γε ἀναγκῶν εἰσίν· ἐπεὶ
 τῶν γε ἀνθρωπίνων, εἰς ἃς οἱ πολλοὶ βλέποντες λέγουσι
 τὸ τοιοῦτον, οὗτος πάντων τῶν λόγων εἰρηθέστατός ἐστιν 5
 μακρῶ.

ΚΛ. Τίνες οὖν, ὦ ξένε, αἱ μὴ τοιαῦται ἀνάγκαι τῶν
 μαθημάτων, θεῖαι δέ;

ΑΘ. Δοκῶ μὲν, ἃς μὴ τις πράξας μηδὲ αὖ μαθὼν τὸ
 παράπαν οὐκ ἂν ποτε γένοιτο ἀνθρώποις θεὸς οὐδὲ δαίμων c
 οὐδὲ ἥρωσ οἷος δυνατός ἀνθρώπων ἐπιμέλειαν σὺν σπουδῇ
 ποιεῖσθαι· πολλοῦ δ' ἂν δεήσειεν ἀνθρωπός γε θεῖος
 γενέσθαι μήτε ἐν μήτε δύο μήτε τρία μήθ' ὅλως ἄρτια καὶ
 περιττὰ δυνάμενος γιγνώσκειν, μηδὲ ἀριθμεῖν τὸ παράπαν 5
 εἰδώς, μηδὲ νύκτα καὶ ἡμέραν διαριθμεῖσθαι δυνατός ὢν,
 σελήνης δὲ καὶ ἡλίου καὶ τῶν ἄλλων ἄστρον περιφορᾶς
 ἀπείρως ἔχων. ταῦτ' οὖν δὴ πάντα ὡς μὲν οὐκ ἀναγκαῖά d
 ἐστί μαθήματα τῶ μέλλουσι σχεδὸν ὅτιοῦν τῶν καλλίστων
 μαθημάτων εἴσεσθαι, πολλὴ καὶ μωρία τοῦ διαιοήματος·
 ποῖα δὲ ἕκαστα τούτων καὶ πόσα καὶ πότε μαθητέον,
 καὶ τί μετὰ τίνος καὶ τί χωρὶς τῶν ἄλλων, καὶ πᾶσαν 5
 τὴν τούτων κρᾶσιν, ταῦτά ἐστιν ἃ δεῖ λαβόντα ὀρθῶς
 πρῶτα, ἐπὶ τᾶλλα ἰόντα τούτων ἡγουμένων τῶν μαθη-
 μάτων μαθάνειν. οὕτω γὰρ ἀνάγκη φύσει κατείληφεν, ἥ
 φάμεν οὐδένα θεῶν οὔτε μάχεσθαι τὰ νῦν οὔτε μαχεῖσθαι e
 ποτε.

ΚΛ. Ἐοικέν γε, ὦ ξένε, νῦν οὕτω πως ῥηθέντα ὀρθῶς
 εἰρηῆσθαι καὶ κατὰ φύσιν ἃ λέγεις.

b₃ τῶν γε Heindorf: τῶν τε libri (sed γ supra τ cod. Voss.): τῶν
 Stob. d₃ μωρία A²: μορια Λ

5 ΑΘ. Ἐχει μὲν γὰρ οὕτως, ὧ Κλεινία, χαλεπὸν δὲ αὐτὰ προταξάμενον τούτῳ τῷ τρόπῳ νομοθετεῖν· ἀλλ' εἰς ἄλλοι, εἰ δοκεῖ, χρόνον ἀκριβέστερον ἂν νομοθετησαίμεθα.

ΚΛ. Δοκεῖς ἡμῖν, ὧ ξένε, φοβεῖσθαι τὸ τῆς ἡμέτερας περὶ τῶν τοιούτων ἀπειρίας ἔθος. οὐκ οὖν ὀρθῶς
10 φοβῆ· πειρῶ δὴ λέγειν μηδὲν ἀποκρυπτόμενος ἔνεκα τούτων.

819 ΑΘ. Φοβοῦμαι μὲν καὶ ταῦτα ἃ σὺ νῦν λέγεις, μᾶλλον δ' ἔτι δέδοικα τοὺς ἡμμένους μὲν αὐτῶν τούτων τῶν μαθημάτων, κακῶς δ' ἡμμένους. οὐδαμοῦ γὰρ δεινὸν οὐδὲ σφοδρὸν ἀπειρία τῶν πάντων οὐδὲ μέγιστον κακόν, ἀλλ'
5 ἡ πολυπειρία καὶ πολυμαθία μετὰ κακῆς ἀγωγῆς γίγνεται πολὺ τούτων μείζων ζημία.

ΚΛ. Ἀληθῆ λέγεις.

ΑΘ. Τοσάδε τοίνυν ἐκάστων χρῆ φάναι μαθάνειν δεῖν
b τοὺς ἐλευθέρους, ὅσα καὶ πάμπολυς ἐν Αἰγύπτῳ παίδων ὄχλος ἅμα γράμμασι μαθάνει. πρῶτον μὲν γὰρ περὶ λογισμοὺς ἀτεχνῶς παισὶν ἐξηυρημένα μαθήματα μετὰ παιδιᾶς τε καὶ ἡδονῆς μαθάνειν, μήλων τέ τινων διανομαὶ καὶ στεφάνων
5 πλείοσι καὶ ἐλάττοσι ἀρμοττόντων ἀριθμῶν τῶν αὐτῶν, καὶ πυκτῶν καὶ παλαιστῶν ἐφεδρείας τε καὶ συλλήξεως ἐν μέρει καὶ ἐφεξῆς καὶ ὡς πεφύκασι γίγνεσθαι. καὶ δὴ καὶ παίζοντες, φιάλας ἅμα χρυσοῦ καὶ χαλκοῦ καὶ ἀργύρου
c καὶ τοιούτων τιῶν ἄλλων κεραυνύντες, οἱ δὲ καὶ ὅλας πῶς διαδιδόντες, ὅπερ εἶπον, εἰς παιδιᾶν ἐναρμόττοντες τὰς τῶν ἀναγκαίων ἀριθμῶν χρήσεις, ὠφελουσι τοὺς μαθάνοντας εἰς τε τὰς τῶν στρατοπέδων τάξεις καὶ ἀγωγὰς καὶ στρα-
5 τείας καὶ εἰς οἰκονομίας αὐτῶν, καὶ πάντως χρησιμωτέρους αὐτοὺς αὐτοῖς καὶ ἐγρηγορότας μᾶλλον τοὺς ἀνθρώπους ἀπεργάζονται· μετὰ δὲ ταῦτα ἐν ταῖς μετρήσεσιν, ὅσα ἔχει
d μήκη καὶ πλάτη καὶ βάθη, περὶ ἅπαντα ταῦτα ἐνούσῃαν τινα

e 10 ἀποκρυπτόμενος A (sed pu in ras.): ἀποκαμπτόμενος (ut vid.) A
(καμ in marg. A²) a 5 πολυμαθία fecit A² b 3 παιδιᾶς A²:
παιδείας A c 4 στρατείας] γρ. στρατοπεδείας L O

φύσει γελοίαν τε καὶ αἰσχροὺς ἀγνοίαν ἐν τοῖς ἀνθρώποις
 πᾶσι, ταύτης ἀπαλλάττουσι.

ΚΛ. Ποίαν δὴ καὶ τίνα λέγεις ταύτην;

ΑΘ. ὦ φίλε Κλεινία, παντάπασί γε μὴν καὶ αὐτὸς 5
 ἀκούσας ὀψέ ποτε τὸ περὶ ταῦτα ἡμῶν πάθος ἐθαύμασα,
 καὶ ἔδοξέ μοι τοῦτο οὐκ ἀνθρώπινον ἀλλὰ ὑηνῶν τινων εἶναι
 μᾶλλον θρεμμάτων, ἡσχύνθην τε οὐχ ὑπὲρ ἑμαυτοῦ μόνου,
 ἀλλὰ καὶ ὑπὲρ ἀπάντων τῶν Ἑλλήνων. e

ΚΛ. Τοῦ πέρι; λέγ' ὅτι καὶ φήσ, ὦ ξένε.

ΑΘ. Λέγω δὴ· μᾶλλον δὲ ἐρωτῶν σοι δείξω. καὶ μοι
 σμικρὸν ἀπόκριναι γινώσκεις που μῆκος;

ΚΛ. Τί μῆν; 5

ΑΘ. Τί δέ; πλάτος;

ΚΛ. Πάντως.

ΑΘ. Ἡ καὶ ταῦτα ὅτι δὴ ἐστὸν, καὶ τρίτον τούτων βάθος;

ΚΛ. Πῶς γὰρ οὔ;

ΑΘ. Ἄρ' οὖν οὐ δοκεῖ σοι ταῦτα εἶναι πάντα μετρητὰ 10
 πρὸς ἄλληλα;

ΚΛ. Ναί.

ΑΘ. Μῆκος τε οἶμαι πρὸς μῆκος, καὶ πλάτος πρὸς
 πλάτος, καὶ βάθος ὡσαύτως δυνατὸν εἶναι μετρεῖν φύσει. 820

ΚΛ. Σφόδρα γε.

ΑΘ. Εἰ δ' ἔστι μήτε σφόδρα μήτε ἡρέμα δυνατὰ ἔνια, ἀλλὰ
 τὰ μὲν, τὰ δὲ μῆ, σὺ δὲ πάντα ἡγῆ, πῶς οἶε πρὸς ταῦτα
 διακεῖσθαι; 5

ΚΛ. Δῆλον ὅτι φαύλως.

ΑΘ. Τί δ' αὖ μῆκος τε καὶ πλάτος πρὸς βάθος, ἢ πλάτος
 τε καὶ μῆκος πρὸς ἄλληλα; [ὥστε πῶς] ἄρ' οὐ διανοούμεθα
 περὶ ταῦτα οὕτως Ἕλληνες πάντες, ὡς δυνατὰ ἔστι μετρεῖσθαι
 πρὸς ἄλληλα ἀμῶς γέ πως; 10

ΚΛ. Παντάπασι μὲν οὖν. b

d 2 ἀγνοίαν Ast : ἀνοίαν libri d 7 ὑηνῶν O Photius : ὑεινῶν A :
 ὑινῶν L a 3 ἡρέμα L (ut vid.) O² : ρημα A O : ῥητὰ in marg. A² :
 ῥήματα in textu fecit a (ta s. v.) a 8 ὥστε πῶς A O : punct. not. A²

AΘ. Εἰ δ' ἔστιν αὖ μηδαμῶς μηδαμῆ δυνατά, πάντες δ', ὅπερ εἶπον, "Ἕλληνες διανοούμεθα ὡς δυνατά, μῶν οὐκ ἄξιον ὑπὲρ πάντων αἰσχυρθέντα εἰπεῖν πρὸς αὐτούς· ὦ βέλτιστοι
5 τῶν Ἑλλήνων, ἐν ἐκείνων τούτ' ἔστιν ὧν ἔφαμεν αἰσχρὸν μὲν γεγονέναι τὸ μὴ ἐπίστασθαι, τὸ δ' ἐπίστασθαι τὰναγκαῖα οὐδὲν πάνυ καλόν;

ΚΛ. Πῶς δ' οὐ;

AΘ. Καὶ πρὸς τούτοις γε ἄλλα ἔστιν τούτων συγγενῆ,
c ἐν οἷς αὖ πολλὰ ἁμαρτήματα ἐκείνων ἀδελφὰ ἡμῖν ἐγγίγνεται τῶν ἁμαρτημάτων.

ΚΛ. Ποῖα δὴ;

AΘ. Τὰ τῶν μετρητῶν τε καὶ ἀμέτρων πρὸς ἄλληλα ἦτιμι
5 φύσει γέγονεν. ταῦτα γὰρ δὴ σκοποῦντα διαγιγνώσκειν ἀναγκαῖον ἢ παντάπασιν εἶναι φαῦλον, προβάλλοντά τε ἀλλήλοις ἀεὶ, διατριβὴν τῆς πεττείας πολὺ χαριεστέραν πρεσβυτῶν διατρίβοντα, φιλονικεῖν ἐν ταῖς τούτων ἀξίαισι σχολαῖς.

d ΚΛ. Ἴσως· ἔοικεν γοῦν ἢ τε πεττεία καὶ ταῦτα ἀλλήλων τὰ μαθήματα οὐ πάμπλου κεχωρίσθαι.

AΘ. Ταῦτα τοίνυν ἐγὼ μὲν, ὦ Κλεινία, φημὶ τοὺς νέους δεῖν μανθάνειν· καὶ γὰρ οὔτε βλαβερὰ οὔτε χαλεπά ἐστίν,
5 μετὰ δὲ παιδιᾶς ἅμα μανθανόμενα ὠφελήσει μὲν, βλάβη δὲ ἡμῖν τὴν πόλιν οὐδέν. εἰ δέ τις ἄλλως λέγει, ἀκουστέον.

ΚΛ. Πῶς δ' οὐ;

AΘ. Ἄλλὰ μὴν ἂν οὕτω ταῦτα ἔχοντα φαίνηται, δῆλον ὡς ἐγκρινούμεν αὐτά, μὴ ταύτη δὲ φαινόμενα ἔχειν ἀποκρι-
10 θήσεται.

e ΚΛ. Δῆλον· τί μὴν;

AΘ. Οὐκοῦν νῦν, ὦ ξένε, κείσθω ταῦτα ὥς ὄντα τῶν δεόντων μαθημάτων, ἵνα μὴ διάκενα ἡμῖν ἢ τὰ τῶν νόμων; κείσθω μέντοι καθάπερ ἐνέχυρα λύσιμα ἐκ τῆς ἄλλης πολι-

d 5 ἅμα μανθανόμενα fecit A² (μα s. v.): αμανθανομενα A d 8 φαί-
νηται] φανῆται A O: φανείται L O²

τείας, ἐὰν ἦ τοὺς θέντας ἡμᾶς ἢ καὶ τοὺς θεμένους ὑμᾶς 5
μηδαμῶς φιλοφρονῆται.

ΚΛ. Δικαίαν λέγεις τὴν θέσιω.

ΑΘ. Ἄστρων δὴ τὸ μετὰ ταῦτα ὄρα τὴν μάθησιω τοῖς
νέοις, ἂν ἡμᾶς ἀρέσκη λεχθεῖσα ἢ καὶ τούναντιῶ.

ΚΛ. Λέγε μόνον.

10

ΑΘ. Καὶ μὴν θαυμά γε περὶ αὐτὰ ἔστιω μέγα καὶ οὐδαμῶς
οὐδαμῆ ἀνεκτόν.

ΚΛ. Τὸ ποῖον δὴ;

821

ΑΘ. Τὸν μέγιστον θεὸν καὶ ὄλον τὸν κόσμον φαμέν οὔτε
ζητεῖν δεῖν οὔτε πολυπραγμανεῖν τὰς αἰτίας ἐρευνῶντας—οὐ
γὰρ οὐδ' ὅσιον εἶναι—τὸ δὲ ἔοικεω πᾶν τούτου τούναντιῶ
γιγνόμενον ὀρθῶς ἂν γίγνεσθαι.

5

ΚΛ. Πῶς εἶπες;

ΑΘ. Παράδοξον μὲν τὸ λεγόμενον, καὶ οὐκ ἂν πρεσβύταις
τις οἰηθεῖη πρέπειω τὸ δὲ ἐπειδάν τις τι καλόν τε οἰηθῆ
καὶ ἀληθὲς μάθημα εἶναι καὶ πόλει συμφέρον καὶ τῷ θεῷ
παντάπασι φίλον, οὐδενὶ δὴ τρόπῳ δυνατόν ἔστιω ἔτι μὴ b
φράζειω.

ΚΛ. Εἰκότα λέγεις· ἀλλ' ἄστρων περὶ μάθημα τί τοιοῦτον
ἀνευρήσομεν;

ΑΘ. Ὡ ἀγαθοί, καταψευδόμεθα νῦν ὡς ἔπος εἰπεῖω 5
Ἑλληνες πάντες μεγάλων θεῶν, Ἡλίου τε ἅμα καὶ Σελήνης.

ΚΛ. Τὸ ποῖον δὴ ψεῦδος;

ΑΘ. Φαμέν αὐτὰ οὐδέποτε τὴν αὐτὴν ὁδὸν ἰέναι, καὶ ἀλλ'
ἄττα ἄστρα μετὰ τούτων, ἐπονομάζοντες πλανητὰ αὐτὰ.

ΚΛ. Νῆ τὸν Δία, ὦ ξένε, ἀληθὲς τούτο λέγεις· ἐν γὰρ c
δὴ τῷ βίῳ πολλάκις ἐώρακα καὶ αὐτὸς τόν τε Ἑωσφόρον καὶ
τὸν Ἑσπερον καὶ ἄλλους τινὰς οὐδέποτε ἰόντας εἰς τὸν αὐτὸν
δρόμον ἀλλὰ πάντῃ πλανωμένους, τὸν δὲ ἡλιόν που καὶ
σελήνην δρῶντας ταῦθ' ἂ αἰεὶ πάντες συνεπιστάμεθα. 5

ε 11 αὐτὰ Α : ταῦτα L O a 8 τὸ δὲ Schneider : τὸδε libri b 7 δὴ
Α O : δὴ λέγεις O² c 5 ταῦθ' & fecit A² : ταυτα Α

ΑΘ. Ταῦτ' ἔστι τοίνυν, ᾧ Μέγιστέ τε καὶ Κλεισία, νῦν
 ἀ δὴ φημι δεῖν περὶ θεῶν τῶν κατ' οὐρανὸν τοὺς γε ἡμετέρους
 d πολίτας τε καὶ τοὺς νέους τὸ μέχρι τοσοῦτου μαθεῖν περὶ
 ἀπάντων τούτων, μέχρι τοῦ μὴ βλασφημεῖν περὶ αὐτά,
 εὐφημεῖν δὲ ἀεὶ θύοντάς τε καὶ ἐν εὐχαῖς εὐχομένους
 εὐσεβῶς.

5 ΚΛ. Τοῦτο μὲν ὀρθόν, εἴ γε πρῶτον μὲν δυνατόν ἐστιν
 ὃ λέγεις μαθεῖν· εἴτα, εἰ μὴ λέγομέν τι περὶ αὐτῶν ὀρθῶς
 νῦν, μαθόντες δὲ λέξομεν, συγχωρῶ κάγω τό γε τοσοῦτον
 καὶ τοιοῦτον ὄν μαθητέον εἶναι. ταῦτ' οὖν ὡς ἔχοντά ἐσθ'
 οὔτω, πειρῶ σὺ μὲν ἐξηγεῖσθαι πάντως, ἡμεῖς δὲ συνέπεσθαι
 10 σοι μανθάνοντες.

e ΑΘ. Ἄλλ' ἔστι μὲν οὐ ῥάδιον ὃ λέγω μαθεῖν, οὐδ' αὖ
 παντάπασι χαλεπὸν, οὐδέ γέ τινος χρόνου παμπόλλου.
 τεκμήριον δέ· ἐγὼ τούτων οὔτε νέος οὔτε πάλαι ἀκηκῶς
 σφῶν ἂν νῦν οὐκ ἐν πολλῶ χρόνῳ δηλῶσαι δυναίμην. καίτοι
 5 χαλεπά γε ὄντα οὐκ ἂν ποτε οἶός τ' ἦν δηλοῦν τηλικούτοις
 οὔσι τηλικούτος.

ΚΛ. Ἀληθῆ λέγεις. ἀλλὰ τί καὶ φῆς τοῦτο τὸ μάθημα
 822 ὃ θανασιτὸν μὲν λέγεις, προσῆκον δ' αὖ μαθεῖν τοῖς νέοις,
 οὐ γινώσκεις δὲ ἡμᾶς; πειρῶ περὶ αὐτοῦ τό γε τοσοῦτον
 φράζειν ὡς σαφέστατα.

ΑΘ. Πειρατέον. οὐ γάρ ἐστι τοῦτο, ᾧ ἄριστοι, τὸ δόγμα
 5 ὀρθὸν περὶ σελήνης τε καὶ ἡλίου καὶ τῶν ἄλλων ἀστρων, ὡς
 ἄρα πλανᾶται ποτε, πᾶν δὲ τοῦναντίον ἔχει τούτου—τὴν αὐτὴν
 γὰρ αὐτῶν ὁδὸν ἕκαστον καὶ οὐ πολλὰς ἀλλὰ μίαν ἀεὶ κύκλῳ
 διεξέρχεται, φαίνεται δὲ πολλὰς φερόμενον—τὸ δὲ τάχιστον
 αὐτῶν ὄν βραδύτατον οὐκ ὀρθῶς αὖ δοξάζεται, τὸ δ' ἐναντίον
 b ἐναντίως. ταῦτ' οὖν εἰ πέφυκεν μὲν οὔτως, ἡμεῖς δὲ μὴ
 ταύτη δόξομεν, εἰ μὲν ἐν Ὀλυμπία θεόντων ἴππων οὔτως ἢ
 δολιχοδρόμων ἀνδρῶν διενοοῦμεθα πέρι, καὶ προσηγορεύομεν

e₃ ἀκηκῶς A: ἀκήκοα A² (a s. v.): ἀκήκοας O e₄ σφῶν ἂν
 ΑΟ²: σφῶν & O et fecit A² a₂ γε fecit A² (γ s. v.): τε ΑΟ
 b₂ δόξομεν] δοξάζομεν cod. Riccardianus

τὸν τάχιστον μὲν ὡς βραδύτατον, τὸν δὲ βραδύτατον ὡς
 τάχιστον, ἐγκώμιά τε ποιῶντες ἡδομεν τὸν ἠττώμενον νενικη- 5
 κότα, οὔτε ὀρθῶς ἂν οὔτ' οἶμαι προσφιλῶς τοῖς δρομεῦσιν
 ἡμᾶς ἂν τὰ ἐγκώμια προσάπτειν ἀνθρώποις οὔσιν· νῦν δὲ δι
 περὶ θεοῦ τὰ αὐτὰ ταῦτα ἐξαμαρτανόντων ἡμῶν, ἄρ' οὐκ c
 οἰόμεθα (ὁ) γελοῖόν τε καὶ οὐκ ὀρθὸν ἐκεῖ γιγνόμενον ἦν ἂν
 τότε, νῦν ἐνταυθοῖ καὶ ἐν τούτοισι γίγνεσθαι γελοῖον μὲν
 οὐδαμῶς, οὐ μὴν οὐδὲ θεοφιλές γε, ψευδῆ φήμην ἡμῶν κατὰ
 θεῶν ὑμνούντων. 5

ΚΛ. Ἀληθέστατα, εἴπερ γε οὕτω ταῦτ' ἐστίν.

ΑΘ. Οὐκοῦν ἂν μὲν δείξωμεν οὕτω ταῦτ' ἔχοντα, μαθητέα
 μέχρι γε τούτου τὰ τοιαῦτα πάντα, μὴ δειχθέντων δὲ ἐατέον;
 καὶ ταῦτα ἡμῖν οὕτω συγκεῖσθω;

ΚΛ. Πάνν μὲν οὖν. d

ΑΘ. Ἡδη τοίνυν χρὴ φάναι τέλος ἔχειν τὰ γε παιδείας
 μαθημάτων πέρι νόμιμα· περὶ δὲ θήρας ὡσαύτως διανοηθῆναι
 χρὴ καὶ περὶ ἀπάντων ὅποσα τοιαῦτα. κινδυνεύει γὰρ δι
 νομοθέτη τὸ προσταττόμενον ἐπὶ μείζον εἶναι τοῦ νόμου 5
 θέντα ἀπηλλάχθαι, ἕτερον δέ τι πρὸς τοῖς νόμοις εἶναι
 μεταξύ τι νουθητήσεώς τε πεφυκὸς ἅμα καὶ νόμων, ὃ δὴ
 πολλάκις ἡμῶν ἐμπέπτωκεν τοῖς λόγοις, οἷον περὶ τῶν e
 σφόδρα νέων παίδων τροφήν· οὐ γὰρ ἄρρητά φαμεν εἶναι,
 λέγοντές τε αὐτά, ὡς νόμους οἶεσθαι τιθεμένους εἶναι πολλῆς
 ἀνοίας γέμειν. γεγραμμένων δὴ ταύτη τῶν νόμων τε καὶ
 ὅλης τῆς πολιτείας, οὐ τέλεος ὁ τοῦ διαφέροντος πολίτου πρὸς 5
 ἀρετὴν γίγνεται ἔπαινος, ὅταν αὐτόν τις φῆ τὸν ὑπηρετήσαντα
 τοῖς νόμοις ἄριστα καὶ πειθόμενον μάλιστα, τούτου εἶναι τὸν
 ἀγαθόν· τελεώτερον δὲ ὧδε εἰρημένον, ὡς ἄρα ὅς ἂν τοῖς τοῦ

b 4 μὲν ὡς . . . b 5 τάχιστον om. A : in marg. add. A³ c 2 ὁ
 add. cod. Ricc. (οἰόμεθ' & Schneider) d 2 γε Stephanus : τε libri
 d 5 νομοθέτη L (ut vid.) : νομοθετεῖν A (sed εἰν in ras.) : νομοθέτην O
 ἐπὶ] ἐπεὶ A : ἐτι England τοῦ Aldina : τοὺς libri d 6 ἀπηλλάχθαι
 A O et in marg. L : ἀπαλλάττεσθαι L e 2 ἄρρητά Hermann : ῥητά
 libri e 4 γέμειν in marg. L O : γε μὴν A L O e 5 ὅλης ***** | A

νομοθέτου νομοθετούντός τε καὶ ἐπαιούντος καὶ ψέγοντος
 823 **π**ειθόμενος γράμμασιν διεξέλεθ' ἄκρατον. οὗτος ὁ
 τε λόγος ὀρθότατος εἰς ἔπαινον πολίτου, τὸν τε νομοθέτην
 ὄντως δεῖ μὴ μόνον γράφειν τοὺς νόμους, πρὸς δὲ τοῖς νόμοις,
 ὅσα καλὰ αὐτῷ δοκεῖ καὶ μὴ καλὰ εἶναι, νόμοις ἐμπεπλεγμένα
 5 γράφειν, τὸν δὲ ἄκρον πολίτην μηδὲν ἦττον ταῦτα ἐμπεδοῦν
 ἢ τὰ ταῖς ζημίαις ὑπὸ νόμων κατειλημμένα. τὸ δὲ δὴ
 παρὸν ἡμῖν τὰ νῦν (εἰ) οἶον μάρτυρα ἐπαγόμεθα, δηλοῖμεν ἂν
β ὁ βουλούμεθα μᾶλλον. θήρα γὰρ πάμπολύ τι πρᾶγμά ἐστι,
 περιειλημμένον ὀνόματι νῦν σχεδὸν ἐνί. πολλὴ μὲν γὰρ ἡ
 τῶν ἐνύδρων, πολλὴ δὲ ἡ τῶν πτηνῶν, πάμπολυ δὲ καὶ τὸ
 περὶ τὰ περὶ θηρέματα, οὐ μόνον θηρίων, ἀλλὰ καὶ τὴν τῶν
 5 ἀνθρώπων ἀξίαν ἐννοεῖν θήραν, τὴν τε κατὰ πόλεμον, πολλὴ
 δὲ καὶ ἡ κατὰ φιλίαν θηρεύουσα, ἡ μὲν ἔπαινον, ἡ δὲ ψόγον
 ἔχει· καὶ κλωπέϊαι καὶ ληστῶν καὶ στρατοπέδων στρατο-
γ πέδοις θήραι. θήρας δὲ πέρι τιθέντι τῷ νομοθέτῃ τοὺς
 νόμους οὔτε μὴ δηλοῦν ταῦθ' οἶόν τε, οὔτε ἐπὶ πᾶσι τάξεις
 καὶ ζημίας ἐπιτιθέντα ἀπειλητικὰ νόμιμα τιθέναι. τί δὴ
 δραστέον περὶ τὰ τοιαῦτα; τὸν μὲν, τὸν νομοθέτην, ἐπαινέσαι
 5 καὶ ψέξαι χρεῶν τὰ περὶ θήρας πρὸς τοὺς τῶν νέων πόρους
 τε καὶ ἐπιτηδεύματα, τὸν δ' αὖ νέον ἀκούσαντα πείθεσθαι,
 καὶ μήθ' ἠδονὴν μήτε πόρου ἐξιέργειν αὐτόν, τῶν δὲ περὶ
 ἕκαστα ἀπειληθέντων μετὰ ζημίας καὶ νομοθετηθέντων, τὰ
δ μετ' ἐπαινοῦ ρηθέντα μᾶλλον τιμᾶν καὶ προσταχθέντα
 ἀποτελεῖν.

Τούτων δὴ προρρηθέντων, ἐξῆς ἂν γίγνοιτο ἕμμετρος
 ἔπαινος θήρας καὶ ψόγος, ἣτις μὲν βελτίους ἀποτελεῖ τὰς
 5 ψυχὰς τῶν νέων ἐπαιούντος, ψέγοντος δὲ ἡ τὰναντία.
 λέγωμεν τοίνυν τὸ μετὰ τοῦτο ἐξῆς προσαγορεύοντες δι'
 εὐχῆς τοὺς νέους· ὦ φίλοι, εἴθ' ὑμᾶς μήτε τις ἐπιθυμία μήτ'
 ἔρως τῆς περὶ θάλατταν θήρας ποτὲ λάβοι μηδὲ ἀγκιστρείας

e9 νομοθέτου re vera AL: om. vulg. a3 δεῖ L (ut vid.) O²; δὴ
 ΛΟ a7 addidi δηλοῖμεν A: δηλοῖ μὲν vulg. b5 ἀξίαν
 ΛΟ: ἀξίον O² b7 κλωπέϊαι fecit A²

μηδ' ὄλως τῆς τῶν ἐνύδρων ζώων, μήτε ἐγρηγορόσιw μήτε e
 εὔδουσιw κύρτοις ἀργὸν θήραν διαπонуμένοις. μηδ' αὐ ἄγρας
 ἀνθρώπων κατὰ θάλατταν ληστείας τε ἕμερος ἐπελθὼν ὑμῖν
 θηρευτὰς ὤμοις καὶ ἀνόμοις ἀποτελοῦ· κλωπείας δ' ἐν χώρῃ
 καὶ πόλει μηδὲ εἰς τὸν ἔσχατον ἐπέλθοι νοῦν ἄψασθαι. μηδ' 5
 αὐ πτηνῶν θήρας αἰμύλος ἔρωσ οὐ σφόδρα ἐλευθέριος ἐπέλθοι
 τιw νέων. πεζῶν δὲ μόνον θήρευσις τε καὶ ἄγρα λοιπῇ τοῖς 824
 παρ' ἡμῖν ἀθληταῖς, ὧν ἡ μὲν τῶν εὐδόντων αὐ κατὰ μέρος,
 νυκτερεία κληθεῖσα, ἀργῶν ἀνδρῶν, οὐκ ἀξία ἐπαίνου, οὐδ'
 ἦττον διαπαύματα πόνων ἔχουσα, ἄρκυσίν τε καὶ πάγαις ἀλλ'
 οὐ φιλοπόνου ψυχῆς νίκη χειρουμένων τὴν ἄγριον τῶν 5
 θηρίων ῥώμην· μόνη δὲ πᾶσιw λοιπῇ καὶ ἀρίστη ἡ τῶν
 τετραπόδων ἵπποις καὶ κυσίν καὶ τοῖς ἐαυτῶν θήρα σώμασιw,
 ὧν ἀπάντων κρατοῦσιw δρόμοις καὶ πληγαῖς καὶ βολαῖς
 αὐτόχειρες θηρεύοντες, ὅσοις ἀνδρείας τῆς θείας ἐπιμελές.

Τούτων δὲ πάντων ἔπαινος μὲν περί καὶ ψόγος ὁ διειρη- 10
 μένος ἂν εἶη λόγος, νόμος δὲ ὅδε· Τούτους μηδεῖς τοὺς ἱεροῦς
 ὄντως θηρευτὰς κωλυέτω ὅπου καὶ ὅπῃπερ ἂν ἐθέλωσιw κυνη-
 γητεῖν, νυκτερευτὴν δὲ ἄρκυσιw καὶ πλεκταῖς πιστὸν μηδεῖς
 μηδέποτε ἐάσηw μηδαμοῦ θηρεῦσαι· τὸν ὀρνιθευτὴν δὲ ἐν ἀργοῖς
 μὲν καὶ ὄρεσιw μὴ κωλυέτω, ἐν ἐργασίμοις δὲ καὶ ἱεροῖς 15
 ἀγρίοις ἐξειργέτω ὁ προστυγχάνων, ἐνυγροθηρευτὴν δέ, πλὴν
 ἐν λιμέσιw καὶ ἱεροῖς ποταμοῖς τε καὶ ἔλεσι καὶ λίμναις,
 ἐν τοῖς ἄλλοις δὲ ἐξέστωw θηρεύειν, μὴ χρώμενον ὁπῶν
 ἀναθολώσει μόνον.

Νῦν οὖν ἤδη πάντα χρὴ φάναι τέλος ἔχειw τά γε παιδείας 20
 πέρι νόμιμα.

ΚΛ. Καλῶς ἂν λέγοις.

e 4 κλοπείας fecit A² e 5 τὸν] τὸ Winckelmann a 1 τιw A :
 τινὰ L O a 4 ἦττον scripsi : ἡ τῶν libri διαπαύματα fecit A²
 (σ. s. v.) a 11 γρ. ἱεροῦς· ἀπ' ὀρθώσεως· καλῶς in marg. L O : ἱερεῖς
 A L O a 13 ἄρκυσι Grou : κυσίν libri a 16 ἀγρίοις A L O : γρ.
 καὶ ἱερατικοῖς O : ἀγίοις vulg.